LEGEARTIS ИНГ-ПРО

ISSN 2406-1085

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

legeartis.rs

фебруар 2020 / број 89

2/2020

Новине које од 1. марта 2020. на тржиште рада доноси Закон о агенцијском запошљавању

- Нови Закон о јавним набавкама
- Нехатно лишење живота у правном систему Републике Србије
- Признавање права на накнаду трошкова управног спора покренутог тужбом због ћутања управе
- Новине настале изменама Закона о порезима на имовину у поступку пред јавним бележником и новине везане за досадашњи начин пријављивања пореза
- Резервисани сопствени удео и право на стицање удела као новине у Закону о привредним друштвима

Србија, Златибор, водопад Гостиље

Дивна

Здравет Воде Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

LEGEARTIS ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ
www.legeartis.rs

ISSN 2406-1085
Година VIII, број 89, ФЕБРУАР 2020.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:
Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:
Ана Фулетин

Сарадници:
Александар Марковић
Богдан Младеновић
Владимир Саичић
Дејан Обренић
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Милош Јовић
Никола Пантелић
Ружа Урошевић

Технички уредник:
Милена Станковић

Лектура:
Милица Радованчев

Графичка припрема:
Мирослав Арамбашић

Штампа:
Digital art, Београд

Редакција:
Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.] . - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014)- . - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Закон о агенцијском запошљавању представља потпуно нов пропис у нашој пракси, тако да му је посвећен посебан текст у овом броју, при чему је посебна пажња посвећена циљу због ког је Закон донет, а то је јасно дефинисање агенција за привремено запошљавање и прецизирање услова за њихов рад, као и уређивање права запослених који закључују уговоре о раду са агенцијом за привремено запошљавање ради уступања на привремени рад правном лицу или предузетнику.

И потпуно нов Закон о јавним набавкама усвојен је у децембру прошле године, па је нужно било да се размотре његова кључна обележја, са посебним освртом на измену досадашње регулативе и праксе. Уз то, у наредним бројевима детаљније ће бити обрађене поједине области овог прописа.

У пракси Управног суда постављено је, као спорно, питање надокнаде трошкова судског поступка у два случаја: прво, у случају када је странка одустала од тужбе због ћутања управе због тога што је надлежни орган у међувремену донео решење и доставио га странци, и друго, у случају када је суд одбио тужбу због ћутања управе због тога што је тужени орган донео решење против кога је странка поднела посебну тужбу. Наведене недоумице разрешене су у тексту у оквиру рубрике „Управно право".

Закон о привредним друштвима омогућио је последњим изменама нов модел награђивања менаџера, запослених, консултаната и инвеститора у привредним друштвима, па о новом правном институту (резервисани сопствени удео) и новом финансијском инструменту (право на стицање удела) можете прочитати у рубрици „Привредно право".

Поред наведених, ту су и други врло актуелни текстови у поменутим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца", „Календар аката" и „Регистар прописа донетих између два броја".

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**

Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

ИНГ-ПРО

Зашто баш PROPISI.NET?

- Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

WWW.**PROPISI.NET**

У овом броју...

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ

4 Нови Закон о јавним набавкама

РАДНО ПРАВО

12 Новине које од 1. марта 2020. на тржиште рада доноси Закон о агенцијском запошљавању

19 Коментар новог Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе

25 Примена члана 91. новог ПКУ-а за здравствене установе у пракси – обрачун плата применом свођења радног времена

28 Коментар Посебног колективног уговора за високо образовање

34 О сложености регулисања радних односа у Републици Србији

40 Последице доношења Закона о престанку важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава

44 Упућивање запосленог на плаћено одсуство због прекида рада, односно смањења посла до којег је дошло без кривице запосленог

47 Накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора кроз судску праксу

50 Остваривање права из пензијско-инвалидског осигурања од јануара 2020. године

УПРАВНО ПРАВО

53 Признавање права на накнаду трошкова управног спора покренутог тужбом због ћутања управе

ПРИВРЕДНО ПРАВО

57 Резервисани сопствени удео и право на стицање удела као новине у Закону о привредним друштвима

КРИВИЧНО ПРАВО

60 Нехатно лишење живота у правном систему Републике Србије

ГРАЂАНСКО ПРАВО

64 Новине настале изменама Закона о порезима на имовину у поступку пред јавним бележником и новине везане за досадашњи начин пријављивања пореза

71 Примена Закона о извршењу и обезбеђењу: Извршење ради враћања запосленог на рад

77 Иницијатива за измену Закона о парничном поступку

РУБРИКЕ

82 Портал читалаца

91 Преглед прописа донетих између два броја

96 Календар важења правних аката

Нови Закон о јавним набавкама

Ради благовремене припреме за примену закона који доноси потпуно нов концепт јавних набавки, у овом, али и у наредним бројевима детаљно ћемо анализирати сва нова решења.

Милош Јовић,
експерт за јавне набавке

Након две и по године рада на тексту, 23. 12. 2019. године коначно је усвојен, а 31. 12. исте године ступио на снагу нови Закон о јавним набавкама (даље: ЗЈН/2019). ЗЈН/2019 почеће да се примењује од 1. јула 2020. године. С једне стране, шест месеци прелазног периода делује сасвим довољно, али с друге стране постоји и реална опасност да се сви актери у јавним набавкама адекватно и благовремено не припреме за примену нових законских норми. Ова бојазан је изражена зато што се концепт јавних набавки у потпуности мења, тако да ће се припрема поступка, његово спровођење и стручна оцена понуда, а пре свега и подношење понуда одвијати искључиво на Порталу јавних набавки.

Наравно, поступци јавних набавки, али и поступци заштите права започети пре 1. јула ове године завршиће се по тренутно важећем ЗЈН-у (даље: ЗЈН/2012), па ће садашња платформа Портала јавних набавки остати још извесно време у употреби. Не треба бити превише паметан и искусан да би се закључило како ће велики број поступака бити покренут у јуну ове године. Што се тиче планирања јавних набавки, на дан почетка примене ЗЈН/2019 наручиоци су дужни да план јавних набавки ускладе са одредбама овог закона, а место и начин израде, као и могућности претраге планова, потпуно су другачији у односу на ЗЈН/2012. Такође, поједине одредбе примењују се закључно са даном приступања ЕУ, а поједине до дана приступања ЕУ.

У наставку овог текста дата су кључна обележја ЗЈН/2019, са посебним осртом на измену досадашње регулативе и праксе, док ће у следећим бројевима бити детаљније обрађене појединачне области овог прописа.

Оно што карактерише ЗЈН/2019 јесте да се значајно мења терминологија јавних набавки. Осим тога, поступци ће бити још транспарентнији. У потпуности се „селе" на Портал јавних набавки, при чему ће наручиоци брже и са смањеном могућношћу грешке креирати своја документа, а понуђачи ће бити „релаксиранији" приликом припрема понуда не само кроз једноставније подношење („кликом на икону на Порталу јавних набавки") већ и припрему понуде (без прибављања доказа о испуњености услова за учешће). Уводе се неки нови институти, поступци и огласи јавних набавки и укидају неки постојећи обавезни услови за учешће у поступку (основи искључења по ЗЈН/2019). Уводе се факултативни основи искључења и успостављају нови механизми за наручиоца како би извесније дошли и до закључења, али и реализације уговора.

Лимити изнад којих су правна лица која имају статус наручиоца у обавези да спроводе поступке јавних набавки ради прибављања добара, услуга и радова значајно су виши у односу на постојеће. Док су садашњи лимити (прагови) јединствени за све врсте набавки и износе 500.000 динара, ЗЈН/2019 прави разлику између добара и услуга, с једне, и радова, с друге стране. С тим у вези, праг за добра и услуге је 1.000.000, а за радове 3.000.000 динара, што представља два пута, односно шест пута већи износ у односу на постојеће прагове. Посебни, знатно већи лимити одређени су за набавке за потребе дипломатских мисија и дипломатско-конзуларних представништава, као и за обављање других активности Републике Србије у иностранству, и то 15.000.000 динара за добра и услуге и чак 650.000.000 динара за радове. Осим тога, одређене услуге прелазе у један посебан режим јавних набав-

одлуке, а може да се мења само ако измене нису битне. Те битне измене дефинисане су као оне којима се: 1) уводе услови који би, да су били део првобитног поступка јавне набавке, омогућавали прихватање друге понуде у односу на ону првобитно прихваћену или омогућавали већу конкуренцију у поступку; 2) мења привредна равнотежа уговора у корист уговарача на начин који није предвиђен првобитним уговором; 3) значајно повећава обим уговора; 4) мења уговорна страна, осим у законом дозвољеним случајевима. Поред тога, ЗЈН/2019 наводи шест основа за измену уговора: 1) по основу уговорних одредаба; 2) у погледу додатних добара, услуга или радова (бивши основ за преговарачки поступак без објављивања позива за подношење понуда); 3) услед непредвиђених околности, 4) због промена уговорне стране, 5) услед повећања обима набавке; 6) ради замене подизвођача. Такође, дефинисани су основи за раскид уговора, и то ако настану околности које би за последицу имале битну измену уговора, што би захтевало спровођење новог поступка јавне набавке, као и ако је у поступку јавне набавке због постојања основа за искључење привредног субјекта понуђач са којим је закључен уговор о јавној набавци требало да буде искључен из поступка.

У делу заштите права у поступку јавне набавке постоје одређене измене. Најпре се омогућава изјашњење учесницима у поступку заштите права на поднети захтев (изабрани понуђач има рок од два радна дана у којем може да се изјасни на наводе из захтева), али се пружа и могућност подносиоцу захтева да се изјасни на одговор наручиоца, који се доставља Републичкој комисији за заштиту права у поступцима јавних набавки. Концепт активне легитимације шири се са поступка јавне набавке на уговор о јавној набавци, односно обухватиће лица која имају или су имала интерес за доделу уговора као таквог, а не само у конкретном поступку јавне набавке (већ и у евентуалном поновљеном поступку у случају обуставе). Обавештење о поднетом захтеву за заштиту права објављује се најкасније сутрадан по пријему, а наручиоци више неће имати могућност да наставе даље активности у поступку, што значи да се враћа апсолутно суспензивно дејство поднетог захтева. Рок за подношење захтева на садржај конкурсне документације у свим поступцима износи три дана пре истека рока за подношење понуда, а за захтев против одлуке о додели уговора и обустави поступка, као и против сваког акта и радње наручиоца у поступку – десет дана од дана донетог акта или учињене радње. Осим тога, моћи ће по први пут да се оспорава и законитост доделе уговора при набавкама на које се закон не примењује. Неуредни захтев може накнадно да се уреди (у року од три радна дана), осим по питању таксе, што значи да приликом достављања захтева мора да се приложи и доказ о уплати таксе, док било какво уређење захтева неће бити могуће у случају да је исти поднет од стране адвоката.

Првостепени (претходни) поступак обавља се пред наручиоцем, који у року од пет радних дана захтев може да усвоји или да одговор на захтев проследи Републичкој комисији за заштиту права на одлучивање у другом степену. Такса износи 120.000 динара или 0,1% од процењене вредности уколико је иста већа од 120 милиона динара, док максимални износ таксе износи 1.200.000 динара. Рок за одлучивање Републичке комисије јесте тридесет дана од пријема комплетне документације (уз могућност продужења за још петнаест дана), док је рок за достављање одлуке десет дана. Притом, против ове одлуке може да се покрене управни спор у року од петнаест дана.

На крају, важно је напоменути и да се поступање и одлучивање у прекршајним поступцима за прекршаје прописане овим законом враћа у надлежност прекршајних судова. Предвиђено је осамнаест прекршаја за наручиоце и четири за понуђаче, и то у распону новчаних казни од 100.000 до 1.000.000 динара за правна лица, односно од 30.000 до 80.000 за одговорна лица, док је рок застарелости остао исти и износи три године.

Новине које од 1. марта 2020. на тржиште рада доноси Закон о агенцијском запошљавању

Услови за рад агенција за привремено запошљавање, као посредника на тржишту рада, затим права и обавезе лица која са агенцијом за привремено запошљавање закључују уговор о раду ради уступања на привремени рад послодавцу кориснику, као и услови за уступање, трајање уступања и обавезе послодавца корисника, представљају неке од тема које су обрађене у овом тексту.

Мр Жељко Албанезе

Народна скупштина Републике Србије донела је Закон о агенцијском запошљавању, који је објављен у „Службеном гласнику РС" бр. 86/2019 од 6. 12. 2019. године (даље: Закон). Закон је ступио на снагу 14. 12. 2019, а примењују се од 1. марта 2020. године, осим одредби чл. 3–8, којима се регулишу услови за рад агенције за привремено запошљавање, које се примењују од 1. јануара 2020. године.

Основни циљ овог новог прописа у нашој пракси је уређивање права запослених који закључују уговоре о раду са агенцијом за привремено запошљавање ради уступања на привремени рад правном лицу или предузетнику. Јасним дефинисањем агенција за привремено запошљавање и прецизирањем услова за њихов рад, права и обавеза лица која са агенцијом за привремено запошљавање закључују уговор о раду ради уступања на привремени рад послодавцу кориснику, као и других међусобних права и обавеза запослених, агенције и послодавца корисника, законодавац жели да уреди ову област и максимално заштитити тзв. агенцијске запослене. Наиме, званични подаци показују да у Србији тренутно има преко сто агенција за запошљавање које обављају послове посредовања у запошљавању за неколико десетина хиљада лица у Србији. Отуда, доношењем Закона и увођењем законског оквира за рад преко агенције за привремено запошљавање, не само да се радно законодавство Републике Србије усаглашава са конвенцијама и препорукама Међународне организације рада и директивама Европске уније већ се и изједначава радноправни статус лица ангажованих преко агенције за привремено запошљавање са упоредним запосленим код послодавца корисника.

НОВИ ПОСРЕДНИК НА ТРЖИШТУ РАДА – АГЕНЦИЈА ЗА ПРИВРЕМЕНО ЗАПОШЉАВАЊЕ

Закон успоставља нове посреднике на тржишту рада, а то ће бити **агенције за привремено запошљавање** (даље: Агенција). Укратко, Агенција је привредно друштво или предузетник регистрован код надлежног органа на територији Републике Србије, који заснива радни однос са запосленим, да би га затим привремено уступио послодавцу кориснику на територији Републике Србије ради обављања послова под његовим надзором и руковођењем. **„Уступање"** је, у смислу Закона, период у ком запослени привремено обавља послове код послодавца корисника под његовим надзором и руковођењем.

Закон стриктно регулише услове оснивања и рада Агенције (чл. 3–8) тако што пре свега

ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ЗАКОНА

Јасним дефинисањем агенција за привремено запошљавање и прецизирањем услова за њихов рад, као и права и обавеза лица која са агенцијом за привремено запошљавање закључују уговор о раду ради уступања на привремени рад послодавцу кориснику, и дефинисањем других међусобна права и обавеза запослених, Агенције и послодавца корисника, уредиће се ова област и максимално заштитити тзв. агенцијски запослени. Наиме, агенцијским запосленима обезбедиће се једнака зарада и други основни услови рада (радно време, одсуства, одмори), безбедност и здравље на раду и други услови рада који се примењују на запослене које непосредно запошљава послодавац корисник (по чијем налогу и упутствима агенцијски запослени раде).

Последично, примена Закона допринеће побољшању материјалне и социјалне сигурности изнајмљених радника кроз обезбеђивање зараде која је једнака заради упоредног радника код послодавца корисника и кроз гарантовање минималне зараде и остваривање других примања из радног односа у складу са законом, општим актом, односно уговором о раду.

Примена Закона допринеће сузбијању „сиве економије", односно смањењу рада „на црно", јер агенцијски радници до сада нису били „видљиви" у систему радноправних односа, па су били подложни свим облицима нарушавања уставних и законских права из рада и социјалног осигурања тако што су сврставани у облик рада „на црно".

ИНГ-ПРО ДОО организује саветовање на тему

„НОВИНЕ У ОБЛАСТИ ЗАПОШЉАВАЊА: ОЛАКШИЦЕ ЗА ПОСЛОДАВЦЕ И АГЕНЦИЈСКО ЗАПОШЉАВАЊЕ"

у понедељак, 24. фебруар 2020. године, од 10.00 до 16.00 часова,
у Београду, хотел „Палас", Топличин венац 23, сала „Панорама" (VI спрат)

Теме саветовања:

- најважније измене и допуне Закона о порезу на доходак грађана и Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање,
- нове олакшице за запошљавање физичких лица и продужење периода важења постојећих,
- коментар нове уредбе о паушалном опорезивању предузетника,
- осврт на измене постојећих подзаконских аката из области пореза на доходак и најава нових,
- примена Закона о агенцијском запошљавању.

Предавачи:

Биљана Бауцал Рајић, Министарство финансија
Мр Жељко Албанезе

Више о агенди саветовања, котизацији и пријави информишите се на интернет страници www.propisi.net.

Коментар новог Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе

У тексту су обрађене све промене у новом у односу на претходни Посебан колективни уговор за здравствене установе, пре свега по питању радних односа, приправничког стажа, образовања и стручног усавршавања запослених, затим радног времена, прековременог рада и приправности, годишњег одмора, плаћеног и неплаћеног одсуства, као и по питању накнаде трошкова и солидарне помоћи, синдиката и мирног решавања спорова.

Душан Рајаковић,
спец. менаџмента
здравствених установа

ПРЕГОВОРИ ПРЕДСТАВНИКА ВЛАСТИ И СИНДИКАЛНИХ АКТЕРА

Након једномесечних интензивних преговора договорен је текст новог посебног колективног уговора за област здравства, који садржи промене у односу на претходни у смислу усаглашавања са новим позитивним законским прописима и преформулације појединих чланова који су у претходном периоду уносили забуну при тумачењу и примени код послодаваца и радника. С обзиром на то да су 11. 4. 2019. године ступили на снагу Закон о здравственој заштити („Сл. гласник РС”, бр. 25/2019) и Закон о здравственом осигурању („Сл. гласник РС”, бр. 25/2019), могло је да се очекује и доношење колективног уговора који ће пратити нова законска решења. У складу са Законом о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – УС, 113/17, 95/18 – др. пропис) репрезентативне синдикалне организације – Синдикат запослених у здравству и социјалној заштити Србије и Грански синдикат здравства и социјалне заштите „Независност” и министар здравља потписали су последњег дана 2019. године Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе. Представници два највећа репрезентативна синдиката у здравству изразили су задовољство зато што је посао усклађивања ставова у вези са ПКУ-ом на време и успешно завршен, па је исти могао да буде потписан крајем календарске године. Заједнички је оцењено да је 2019. годину обележило никад веће улагање у здравство, што се посебно односи на повећање плата и нова запошљавања, али и инвестиције у опрему и здравствену инфраструктуру. Овај колективни уговор објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије” број 96/19 од 31. 12. 2019. године, а закључен је на период од три године, са почетком примене почев од 9. 1. 2020. године. За разлику од претходних колективних уговора којима је у више наврата путем спо-

не су одредбе члана 131. тако да сада гласе: „Послодавац је дужан да поштује услове приступања, односно иступања из синдиката, висину и начин плаћања синдикалне чланарине утврђене актима синдиката чији је запослени члан, на основу његове писмене сагласности".

Значајна пажња посвећена је мирном решавању спорова, и то индивидуалног спора. Индивидуални радни спор може да се решава у поступку пред Републичком агенцијом за мирно решавање радних спорова, у складу са Законом о мирном решавању радних спорова. Индивидуалним радним спором сматра се спор поводом: 1. отказа уговора о раду, 2. радног времена, 3. остваривања права на годишњи одмор, 4. исплате плате и накнаде плате, 5. исплате накнаде трошкова за исхрану у току рада, за долазак и одлазак са рада, регреса за коришћење годишњег одмора и друге накнаде трошкова, 6. исплате отпремнине при одласку у пензију, јубиларне награде и других примања у складу са законом и 7. дискриминације и злостављања на раду.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Доношењем новог ПКУ-а може се очекивати да се права запослених у здравству не само у одређеној области редефинишу и прошире већ и прецизирају у циљу отклањања недоумица које су постојале према одредбама претходног колективног уговора. **У члану 153. ПКУ-а за здравство предвиђено је да комисију која прати примену и даје аутентична тумачења овог уговора чине по три члана потписника датог колективног уговора**. Наиме, то практично значи да ће у раду комисије учествовати само представници Синдиката запослених у здравству и социјалној заштити Србије и Гранског синдиката здравства и социјалне заштите „Независност", који су и потписали овај уговор. Примена ПКУ-а у пракси показаће да ли су труд и напор свих учесника преговарања били оправдани, али ће указати и на евентуалне недостатке који ће бити имплементирани у неки нови колективни уговор. Ступањем на снагу Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, уз претходно донет Закон о здравственој заштити и Закон о здравственом осигурању, комплетирана је најзначајнија законска регулатива из области здравства.

Оно што је суштински могло да утиче на ПКУ за здравство, а није реализовано, последица је одложене примене два системска законска прописа, и то: Закона о систему плата запослених у јавном сектору и Закона о запосленима у јавним службама. Из наведеног разлога нови ПКУ за здравство није претрпео значајније измене, али је пре свега од великог значаја за запослене у здравственим установама, имајући у виду да је, поред одређених прецизирања и нормативно-правних корекција, предвидео проширивање права запослених, што свакако јесте резултат синдикалног рада и борбе, али и с друге стране препознавања потребе унапређења услова за рад запослених у здравству од стране државе.

И на крају, важно је још скренути пажњу и на то да су учесници колективног уговора код послодавца дужни да у року од тридесет дана од дана ступања на снагу овог уговора започну преговоре за закључивање колективног уговора код послодавца (појединачни колективни уговор).

Електронско издање ***ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ***

Незаобилазна помоћ у раду правника

ПРОПИСИ.НЕТ је електронско издање које се налази на интернет страници www.propisi.net и садржи приближно 300.000 докумената:

- прописе,
- коментаре прописа,
- судску праксу,
- службена мишљења надлежних министарстава,
- моделе уговора и обрасце из свих области.

Сва наведена документа међусобно су повезана.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Примена члана 91. новог ПКУ-а за здравствене установе у пракси – обрачун плата применом свођења радног времена

У тексту су дати примери примене члана 91. новог Посебног колективног уговора, који регулише елементе за утврђивање плате. Примери су дати за јануар и фебруар 2020. године.

Мр Жељко Албанезе

Према члану 91. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 96/2019 од 31. 12. 2019. године, примењује се од 9. 1. 2020. године – даље: ПКУ), запослени има право на одговарајућу плату, која се утврђује у складу са законом и овим ПКУ-ом. Плате се утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијената са којима се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом. Основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом, при чему је посебно карактеристична одредба става 4. члана 90. ПКУ-а, која гласи: „**Основна плата и додаци на плату рачунају се на просечан фонд часова рада од 174 месечно**”.

Практично, по овим одредбама:

- запосленима се сваког месеца пише фонд часова од 174 часа, као пуно радно време;
- основна плата и додаци на плату рачунају се на 174 часа сваког месеца, без обзира на стварне (календарске) часове рада.

Број „174 часова рада” представља просечну месечну сатницу у односу на укупан фонд годишњих часова рада (365 дана – 52 недеље – 52 суботе = 261 радни дан x 8 ч.) од 2.088 часова, који се признају и за пензијско-инвалидско осигурање. Овај фонд подељен са 12 месеци (2.088 : 12) даје просечан фонд часова рада од 174 месечно. **Стога, писањем 174 часа сваког месеца, а не стварних часова, запослени нису оштећени.**

Ради примера примене ове одредбе ПКУ-а, у наредним табелама приказан је обрачун плата за јануар и фебруар 2020. године, и то у две варијанте: са стварним часовима рада у месецу и са 174 часа рада у месецу. Притом напомињемо да при **обрачуну плата у здравственим установама треба имати у виду следеће параметре:**

1) Од 1. јануара 2020. године у примени је нови износ пореског умањења на плате у висини од 16.300,00 динара.

2) При обрачуну плата примењује се пореска стопа од 10%, а стопе доприноса за обавезно социјално осигурање на плате износе:

Врста обавезе	На терет запосленог	На терет послодавца	Укупно
Укупно	**19,90%**	**16,65%**	**36,55%**
За пензијско и инвалидско осигурање	14,00%	11,50%	25,50%
За здравствено осигурање	5,15%	5,15%	10,30%
За осигурање од незапослености	0,75%	0%	0,75%

Ред. бр.	ОПИС	Обрачун на 160 часова рада у фебруару	Обрачун на 174 часа рада у фебруару
11.	Основица за плаћање доприноса (ред. бр. 9)	156.644,40	154.672,66
12.	Порез на плате (ред. бр. 10 x 10%)	14.034,44	13.837,27
13.	Доприноси на терет запосленог – збирно (ред. бр. 11 x 19,9%)	31.172,24	30.779,86
14.	**Нето плата за исплату: (ред. бр. 9 - ред. бр. 12 - ред. бр. 13)**	**111.437,72**	**110.055,53**
15.	Доприноси на терет послодавца – збирно (ред. бр. 11 x 16,65%)	26.081,29	25.753,00
16.	**Укупан трошак послодавца (ред. бр. 9 + ред. бр. 15)**	**182.725,69**	**180.425,66**

На изнет начин, како је приказано у кол. 4 претходних примера, здравствене установе обрачунаваће своје плате и додатке на плату (за „минули рад", за прековремени или ноћни рад и сл.) месечно на просечан фонд часова рада од 174 месечно, у складу са чланом 91. став 4. ПКУ-а. Да би то извршиле, основна бруто плата сваког запосленог мора да буде сведена на 174 сата, а затим на њу треба да се додају остварени додаци на плату за конкретан месец, па се онда од укупне бруто плате, одузимањем пореских обавеза, долази до нето плате за исплату. Та нето плата добијена је свођењем на 174 часа рада просечно месечно.

Коментар Посебног колективног уговора за високо образовање

У тексту су размотрене новине које доноси овај колективни уговор у односу на права запослених у високом образовању, које се односе на радно време, плаћено и неплаћено одсуство, трајање годишњег одмора, солидарну помоћ, јубиларну награду и висину отпремнине, као и на поступак и критеријуме за проглашавање вишка запослених и рад синдиката.

Богдан Младеновић,
дипл. правник,
секретар Пољопривредног факултета Универзитета у Београду

Посебан колективни уговор за високо образовање (ПКУ) после четири године преговарања потписан је 25. новембра 2019. године у Београду, а потписали су га министар просвете, науке и технолошког развоја Младен Шарчевић за Владу Републике Србије и представници Синдиката образовања Србије – др Дејан Мицковић и Синдиката високог образовања Србије – др Драгана Латковић.

ПКУ је објављен у „Службеном гласнику РС" бр. 86/2019 од 6. 12. 2019, а ступио је на снагу 14. 12. 2019. године. **Примењиваће се годину дана од дана ступања на снагу.**

Уобичајено је да се посебни колективни уговори закључују на период од **три године**. Разлог за ограничење трајања ПКУ-а на годину дана јесте то што се очекује ступање на снагу законских прописа који уређују финансирање високог образовања, па ће од истих зависити и одређена права запослених која гарантује ПКУ.

3) ако се финансира претежно из чланарине и других сопствених извора;
4) ако има потребан број чланова на основу приступница у складу са чл. 219. и 220. овог закона;
5) ако је уписан у регистар у складу са законом и другим прописом."

Приликом утврђивања репрезентативности на основу броја чланова приоритет има последња потписана приступница синдикату.

Репрезентативним синдикатом код послодавца сматра се синдикат који испуњава услове из члана 218. овог закона и у који је учлањено **најмање 15%** запослених од укупног броја запослених код послодавца.

Репрезентативним синдикатом код послодавца сматра се и синдикат у грани, групи, подгрупи или делатности у који је непосредно учлањено **најмање 15%** запослених код тог послодавца.

ПКУ такође утврђује и право синдикалних представника на увећану зараду, као и да представници репрезентативних синдиката потписника овог уговора имају право на увећану плату од 12% у синдикалним организацијама у које је учлањено више од 50% запослених. Уколико их је мање од 50%, председник синдикалне организације има право на сразмерно увећану месечну плату до 12%.

ПКУ у глави XII утврђује међусобне односе између послодавца и синдиката. Уговорено је право синдиката да од послодавца захтева писане информације о питањима која се односе на права запослених по основу рада, као и да о свом ставу по тим питањима писмено обавести послодавца.

Осим тога, уговорена је и обавеза послодавца да на писмени захтев репрезентативни синдикат у установи обавештава о свом раду и о пословању установе, а нарочито о: програму рада, развојним плановима и њиховом утицају на економски и социјални положај запослених, о годишњем извештају о извршеном плану рада, структури остварених прихода и подацима за обрачун финансирања плата од стране оснивача, затим о структури остварених трошкова и учешћу плата у трошковима пословања установе, кретању и променама плата, подацима о просечној плати и исплаћеним платама по квалификацијама и по организационим јединицама, као и о заштити на раду и мерама за побољшање услова рада и статусним променама и о другим питањима у складу са постигнутим споразумом и општим актима.

КОМИСИЈА НАДЛЕЖНА ЗА ПРАЋЕЊЕ И ДАВАЊЕ МИШЉЕЊА О ПРИМЕНИ УГОВОРА

Поглавље XIII ПКУ-а односи се на прелазне и завршене одредбе.

Утврђено је да су учесници – потписници ПКУ-а обавезни да именују комисију која прати примену и даје мишљења о њој. Комисија има по једног представника које именују министарства надлежна за области просвете, финансија, рада и државне управе, и по једног представника којег именују репрезентативни синдикати потписници ПКУ-а.

У последњем члану ПКУ-а, члану 61, прописано је да ПКУ ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије" и да ће се примењивати годину дана од дана ступања на снагу.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

На крају ћемо поновити да је разлог за трајање ПКУ-а само годину дана очекивано доношење прописа у 2020. години којима се уређује финансирање високог образовања у Републици. Међутим, заједничка процена учесника у преговорима била је да је свакако боље да и запослени у високом образовању уживају одређена права која гарантује ПКУ у наредном периоду од годину дана, него да остану ускраћени за права која уживају запослени у основним, средњим школама, ученичком и студентском стандарду.

О сложености регулисања радних односа у Републици Србији

Тема овог текста су радноправни изазови 21. века, при чему аутор посебан акценат ставља на најважније актуелне проблеме у регулисању права, обавеза и одговорности из радног односа.

Александар Марковић,
дипл. правник,
с вишегодишњим искуством у свим областима радног права

Свет се мења је реченица којом почиње уџбеник „Социологија" једног од најпознатијих светских социолога Гиденса, који се као учило користи на истоименом предмету на Економском факултету Универзитета у Београду. У овој реченици осликане су бурне промене у свету рада, које за основ имају, пре свега, 4.0–дигиталну револуцију, која последице оставља и на свет рада. Међутим, ове промене су само једна у низу историјских етапа које је западни свет искусио.

Наша земља, због својих националних особености, историјске и друштвено-економске промене „развијеног" света није пратила или их је пратила са закашњењем. После особеног вида социјализма – самоуправљања, крајем 80-их наша земља започела је транзицију ка тржишној привреди и другачијем уређивању радних односа. Међутим, док су земље бившег источног блока исту спроводиле, наша земља се нашла под економским санкцијама, па транзиција није могла доследно да се спроведе. На незавршену транзицију надовезале су се друштвене промене од 2000. године, када се наша земља, поједностављено речено, окренула „фридмановском" моделу капитализма – остављању тржишту да само од себе реши односе у свету рада, што је видљиво, на пример, и из Закона о раду из 2001. године у вези са поступком отказа уговора о раду. Наведено је врло видљиво и по питању тзв. вишкова запослених, који су можда објективно постојали у некадашњим друштвеним предузећима. Међутим, исти су превасходно решавани путем отпремнина и наивном вером да ће саморегулишуће тржиште рада све само решити, противно искуству некадашњих, а сада успешних земаља бившег источноевропског блока, али и *ratio legis* Европског радног права о колективним вишковима. Врло битно је да су се ови процеси одвијали упркос неприпремљености нашег становништва на нове економске односе у друштву, што делом показују и резултати пројекта „Отпремнином до посла" из тих година. Криза из 2008. године, која је погодила и нашу земљу, потврдила је сву погубност таквог процеса.

Данашње радноправно стање у нашој земљи најбоље се може разумети кроз питање нашег познатог новинара оснивачу *Frame*-а, најскупље продате ИТ фирме у нашој земљи – да ли треба да се бавимо дигитализацијом или канализацијом, чиме су истакнути сви наши изазови у области рада. Стога се и данас поставља питање потребе превасходног решавања темељних питања, као што је право на рад или БЗР, или неко софистицираније право по основу рада – право на приватност личности на раду, што је данас, слободно се може рећи, „кичма" западног радноправног света. Нажалост, свим овим нашим радноправним „недаћама" додатно погодују и негативне светске тенденције по раднике: продужење рада на одређено време, велика неједнакост, несигурност радног места, млади и тржиште рада, нове форме (атипичног) рада, миграције, што све има своје не само економске

бе”, може се размотрити и доношење Закона о приправништву, који би детаљније могао да буде регулисан у складу са специфичностима одређених грана и делатности од стране социјалних партнера.

8. Миграције

Негативни аспекти глобализације у смислу миграција погодили су не само нашу земљу већ и читав регион. Наравно да је вероватно да је висина плате „боља у иностранству”, али се заборавља, како је претходно наведено, ток радноправне историје у тим земљама. Уколико можда и не могу да се нашим запосленима обезбеде веће зараде, мада, лаички гледано, треба имати у виду „вредност новостворене вредности” у прошлој години и „механизме” за њихову расподелу креаторима, што заправо спада у својеврсну „филозофију економије (рада)”, сходно уџбенику из економије Харвардског професора Менкјуа, онда можда могу да се обезбеде услови рада, на пример радно време за које је потребна „само” наша самоорганизација. У том смислу радноправне услове рада требало би конципирати ослањајући се на чувену мисао Ричарда Бренсона „да у запослене треба улагати тако да увек могу отићи из предузећа, али их третирати на тај начин да никада не пожеле да оду”.

Последње мере државе у погледу подстицаја (предузетништва) дијаспоре у нашој земљи, најпре формалноправно, представљају својеврсну позитивну дискриминацију. Наиме, припадници наше дијаспоре раде у једном пословном поретку који је другачији од нашег, па ова дисонанца може да буде препрека за њихово успешно пословање. Њихово синергијско деловање треба да доведе до кретања средине у којој обитавају ка креирању система из развијених земаља из којих долазе и у нашој земљи, односно до развоја предузетничке културе, као и новог запошљавања.

9. Закључна разматрања

Наведени друштвени односи, који заправо представљају радноправни поредак, изазивају потребу за све иновативнијим приступом приликом регулисања кључних радноправних института, о чему се већ дискутује на пословним друштвеним мрежама.

Стога најпре треба методолошки преузети из нашег радноправног наслеђа оно што је било добро и одстранити оно што није ваљало, а затим преузети најбоље светске радноправне моделе, прилагођавајући их националним особеностима, односно нашем карактеру и „духу народа”, у циљу стварања социјалног иновативног радноправног систем који одговара нашим манама (но, искористивши их у смислу теорије поља Курта Левина и хипотетички, у смислу (не)кооперативне теорије игара), али и нашим врлинама (у смислу функционализма), па закорачити поносно и часно у свет рада достојан човека „врлог, новог света” – 21. века.

Последице доношења Закона о престанку важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава

У тексту су разрешене недоумице које се односе на мерила по којима се исплаћују плате, зараде, односно друга лична примања.

Мр Жељко Албанезе

Народна скупштина Републике Србије донела је Закон о престанку важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, који је објављен у „Службеном гласнику РС” бр. 86/2019 од 6. 12. 2019. године (даље: Закон о престанку важења ограничавања личних примања). **Овај закон је ступио на снагу 1. јануара 2020. године, а закључно са тим даном, дакле са 1. јануаром 2020. године престао је да важи Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава** („Сл. гласник РС”, бр. 116/2014 и 95/2018 – даље: Закон о умањењу примања).

Међутим, у Закону о престанку важења ограничавања личних примања није дефинисано закључно са којом се платом, односно зарадом, односно другим личним примањем овај закон примењује (дефинисан је само „датум” његовог ступања на снагу), па су остале недоумице како се и према којим мерилима исплаћују плате, односно зараде, односно друга лична примања почев од 1. јануара 2020. године, односно за јануар 2020. године у јавном сектору. Поводом тога у наставку је дато више коментара.

КАКО ПРИМЕНИТИ ЗАКОН О ПРЕСТАНКУ ВАЖЕЊА ОГРАНИЧАВАЊА ЛИЧНИХ ПРИМАЊА

Из текста Закона о престанку важења ограничавања личних примања и одредбе да ступа на снагу 1. јануара 2020. године може се разумети следеће:

1) Закон о престанку важења ограничавања личних примања примењује се од 1. јануара 2020. године, што треба тумачити тако да се примењује:

- **почев од плата, односно зарада, односно других личних примања за јануар 2020. године,**
- **које се исплаћују од 1. јануара 2020. године;**

2) на плате, односно зараде, односно друга лична примања за децембар и раније месеце 2019. године, које се исплаћују од 1. јануара 2020. године, примењује се, односно важи Закон о умањењу личних примања, који је,

била утврђена до дана ступања на снагу Закона о умањењу примања. Према томе, при обрачуну и исплати зарада почев од зараде за јануар 2020. године, зараде за јавна предузећа основана од стране локалне власти утврђиваће се применом основица, односно основних зарада које су важиле пре ступања на снагу Закона о умањењу плата.

ИСПЛАТА ДРУГИХ СТАЛНИХ ПРИМАЊА ПОЧЕВ ОД ПРИМАЊА ЗА ЈАНУАР 2020. ГОДИНЕ

Према одредбама Закона о умањењу примања, друга стална примања корисника јавних средстава у нето износу умањивана су за 10% (осим примања у нето износу нижем од 25.000 динара).

Према дефиницији из члан 3. ст. 3, другим сталним примањима код корисника јавних средстава, у смислу овог закона, сматрале су се: накнада за рад изабраног, именованог и постављеног лица и саветника и посебног саветника функционера у органима Републике Србије и локалне власти, као и директора, односно управника или другог руководиоца корисника јавних средстава који није засновао радни однос код корисника јавних средстава, затим накнада за рад чланова органа управљања и надзора код корисника јавних средстава, као и накнада за рад у сталним и повременим радним телима, радним групама, саветима и комисијама код корисника јавних средстава, утврђена посебним прописима и општим и појединачним актима и финансирана из средстава тог или другог корисника јавних средстава, која у себи садржи порез и припадајуће доприносе за обавезно социјално осигурање.

Престанком важења Закона о умањивању примања, дакле закључно са 1. јануаром 2020. године престала је и обавеза умањивања других сталних примања и уплата разлике због мање исплате у буџет Републике, почев од исплате ових примања од јануара 2020. године.

У ПРИПРЕМИ:
САВЕТОВАЊА ЗА ПРЕТПЛАТНИКЕ У 2020. ГОДИНИ ИЗ РАЧУНОВОДСТВА И ПОРЕЗА.

ИСПЛАТА ЗАРАДА И ДРУГИХ ЛИЧНИХ ПРИМАЊА ЗА 2019. ГОДИНУ У ЈАНУАРУ 2020. ГОДИНЕ

Као што је већ речено, исплате плата/зарада и других личних примања од јануара 2020. године и за наредне месеце, које у 2020. години врше корисници јавних/буџетских средстава, ослобођене су ограничења из Закона о умањивању примања. **Међутим, то не важи за заостале исплате које корисници јавних/буџетских средстава врше од 1. јануара 2020. године за децембар или неки ранији месец 2019. године.**

У том случају:

1) Ако се од 1. јануара 2020. године исплаћују **плате/зараде за децембар 2019. године** или неки други претходни месец, обрачун се врши према основицама које су важиле за месец за који се исплата врши сходно Закону о умањењу плата. Ако за конкретног корисника јавних средстава државни органи не прописују основице за обрачун плата, за исплате из 2019. године после 1. јануара 2020. године примењују основицу коју су имали у октобру 2014. године. Истовремено, при исплатама из 2019. године после 1. јануара 2020. године корисници јавних средстава врше умањење плата/зарада за прописани проценат (5 или 10%) који је важио за месец за који се исплата врши, сагласно Закону о умањењу примања, а разлику због умањења уплаћују у буџет Републике заједно са предајом обрасца ЗИП-1.

2) Ако се од 1. јануара 2020. године исплаћују **друга стална примања за децембар 2019. године** или неки други претходни месец, обрачун се врши сагласно Закону о умањењу примања. То значи да се примања, у складу са чланом 6. наведеног закона, умањују нето за 10% (осим примања нижих од 25.000 динара), а исплатилац разлику због мање обрачунатог примања уплаћује на прописани рачун буџета Републике (осим директних и индиректних корисника буџетских средстава Републике Србије и организација за обавезно социјално осигурање и корисника средстава тих организација, како то изричито прописује члан 7. став 2. Закона о умањењу примања).

Упућивање запосленог на плаћено одсуство због прекида рада, односно смањења посла до којег је дошло без кривице запосленог

Чланом 116. Закона о раду омогућено је послодавцу да упути запослене на плаћено одсуство (принудни одмор) ако је код послодавца дошло до прекида рада, односно смањења обима рада који није проузрокован кривицом запосленог.

Редакција

Према члану 116. став 1. Закона о раду („Сл. гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – Одлука УС РС и 113/17), запослени има право на накнаду зараде најмање у висини од 60% од просечне зараде у претходних дванаест месеци, с тим да не може бити мања од минималне зараде утврђене у складу са овим законом, за време прекида рада, односно смањења обима рада до којег је дошло без кривице запосленог, а најдуже четрдесет пет радних дана у календарској години. Изузетно, у случају прекида рада, односно смањења обима рада које захтева дуже одсуство, послодавац може, уз претходну сагласност министра, упутити запосленог на одсуство дуже од четрдесет пет радних дана, уз накнаду зараде из става 1. овог члана.

Према томе, Законом је послодавцу омогућено да упути запослене на плаћено одсуство (принудни одмор) ако је код послодавца дошло до прекида рада, односно смањења обима рада који није проузрокован кривицом запосленог:

1) најдуже четрдесет пет радних дана у календарској години ако су пословне тешкоће код послодавца краткотрајније;

2) дуже од четрдесет пет радних дана ако су пословне тешкоће код послодавца дуготрајније, односно ако не може да се утврди рок њиховог превазилажења.

Из наведене законске одредбе може да се закључи:

1) да запослени може да буде упућен на плаћено одсуство (принудни одмор) за време прекида рада, односно смањења обима рада код послодавца до кога је дошло без кривице запосленог;

2) да се запослени по овом законском основу упућује на плаћено одсуство без своје сагласности;

3) да плаћено одсуство по овом основу зависи од дужине прекида рада, тј. степена смањења обима рада код послодавца или на конкретним пословима;

4) да за време овог одсуства запослени има право на накнаду зараде најмање у висини од 60% од просечне зараде у претходних дванаест месеци, с тим да овако обрачуната накнада зараде не може да буде мања од важеће минималне зараде.

Законом о раду није дефинисан прекид рада без кривице запосленог, односно остављена је могућност послодавцу да у сваком конкретном случају цени ситуацију због које је дошло до прекида рада, односно због које је дошло до смањивања обима посла и да ли су се стекли услови за упућивање запослених на плаћено одсуство. Случајеви у

ОД 60% ИЛИ У ВИСИНИ ОД 100% У СЛУЧАЈУ КАДА ЈЕ ПОСЛОДАВАЦ УПУТИО ЗАПОСЛЕНОГ НА ПЛАЋЕНО ОДСУСТВО ДО ЧЕТРДЕСЕТ ПЕТ ДАНА, А У ТОМ ПЕРИОДУ ПАДАЈУ И ВАСКРШЊИ ПРАЗНИЦИ

Чланом 114. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – УС и 113/17) прописано је да запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци, у складу са општим актом и уговором о раду, за време одсуствовања са рада због, између осталог, војне вежбе и одазивања на позив државног органа.

Чланом 116. став 1. Закона о раду прописано је да запослени има право на накнаду зараде најмање у висини од 60% од просечне зараде у претходних дванаест месеци, с тим да не може да буде мања од минималне зараде утврђене у складу са овим законом, за време прекида рада, односно смањења обима рада до којег је дошло без кривице запосленог, а најдуже четрдесет пет радних дана у календарској години.

Према томе, имајући у виду да се плаћено одсуство односи на радне дане, а да васкршњи празници спадају у верске празнике који су нерадни дани по Закону о државним и другим празницима у Републици Србији („Службени гласник РС”, бр. 43/01, 101/07 и 92/11), сматрамо да за те дане имате право на исплату накнаде зараде у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци, у складу са чланом 114. став 1. Закона о раду, а ти дани не рачунају се у плаћено одсуство из члана 116. Закона о раду.

(Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања бр. 011-00-376/2018-02 од 25. 5. 2018)

ОБРАЧУН ВИСИНЕ НАКНАДЕ ЗАРАДЕ УТВРЂЕН ОПШТИМ АКТОМ

Чланом 8. став 2. Закона утврђено је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено.

У члану 114. став 1. Закона утврђено је право запосленог на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци, у складу са општим актом и уговором о раду, за време одсуствовања са рада на дан празника који је нерадни дан, годишњег одмора, плаћеног одсуства и одсуства због војне вежбе или одазивања на позив државног органа.

Сходно члану 115. овог закона, запослени има право на накнаду зараде за време одсуствовања са рада због привремене спречености за рад до тридесет дана најмање у висини од 65% од просечне зараде у претходних дванаест месеци пре месеца у којем је наступила спреченост за рад, ако је спреченост за рад проузрокована болешћу или повредом ван рада, односно 100% ако је спреченост за рад проузрокована повредом на раду или професионалном болешћу, ако законом није другачије одређено.

Такође, у складу са чланом 116. овог закона, запослени има право на накнаду зараде најмање у висини од 60% од просечне зараде у претходних дванаест месеци, с тим да не може да буде мања од минималне зараде утврђене у складу са овим законом, за време прекида рада, односно смањења обима рада до којег је дошло без кривице запосленог, а најдуже четрдесет пет радних дана у календарској години.

Уколико је општим актом (колективним уговором или правилником о раду) утврђено да се висина накнаде зараде обрачунава на основу просечне зараде у претходна три месеца и ако је тако обрачуната накнада зараде већа од накнаде зараде обрачунате на основу одредаба Закона о раду (дванаестомесечног просека зараде запосленог), иста се може сматрати повољнијим правом сходно члану 8. став 2. Закона о раду.

Према томе, мишљења смо да је у конкретном случају послодавац у обавези да примењује важећи општи акт, све док исти не промени или донесе нови општи акт.

(Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања бр. 011-00-793/2014-02 од 3. 11. 2014)

Накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора кроз судску праксу

У наставку наводимо нове примере из судске праксе који се односе на права запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора.

Случај 1

Права на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора морају да буду исказана у обрачунској листи за све запослене, а висина ових накнада мора да буде одређена линеарно за све запослене, тј. мора да буде исплаћена свим запосленима у истом износу, без обзира на стручну спрему, звање и радно место.

Из образложења:

Тужбом поднетом 17. 3. 2017. године тужилац потражује накнаду због неисплаћеног регреса за годишњи одмор и накнаду трошкова топлог оброка за период од марта месеца 2014. године до закључно са августом месецом 2015. године, у укупном износу од 245.796,25 динара, са припадајућом каматом на појединачне износе ближе означене у нижестепеним пресудама.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев у целости применом одредбе члана 118. став 1. тачке 5) и 6) Закона о раду. Висину накнаде утврдио је на основу налаза и мишљења вештака који је накнаду обрачунао применом критеријума из Колективног уговора.

Другостепени суд је тужбени захтев одбио са образложењем да је тужиоцу накнада по оба основа исплаћена у складу са одредбом члана 118. став 1. тачке 5) и 6) Закона о раду и одредбама Анекса Колективног уговора и Колективног уговора из 2015. године. По ставу истог суда наведене накнаде не морају бити номинално изражене у одлуци послодавца. То проистиче и из одлуке Уставног суда по уставној жалби, којом приликом је оцењена уставност и законитост Закона о платама у државним органима и јавним службама у делу којим је прописано да коефицијент садржи накнаду за топли оброк и регрес.

Према становишту Врховног касационог суда, ревизијом се основано указује на то да је материјално право погрешно примењено.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник РС”, бр. 61/05), који се примењује од 1. 1. 2006. године, предвиђено је и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачке 5) и 6)), који морају бити исказани у обрачунској листи за све запослене. Анексом Колективног уговора туженог („Сл. гласник РС”, 4/06) одредбом члана 2. измењен је члан 57. Колективног уговора, па је предвиђено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и времена проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора.

Како је почев од 1. 1. 2006. године запосленима дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, послодавцима је остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада, које могу бити веће или мање од накнада предвиђених Општим колективним уговором. Притом, висина ових накнада

тужени закључио са тужиоцем, с обзиром на то да су закључени на основу Закона о раду, као императивног прописа. Стога тужилац има право на накнаду трошкова исхране у траженом износу, у складу са уговором о раду, Посебним колективним уговором за јавна комунална и друга јавна предузећа Града Новог Сада и Колективним уговором туженог.

Имајући у виду изнето, Врховни касациони суд налази да су нижестепене одлуке, којима је одбијен тужбени захтев, донете уз погрешну примену материјалног права, па је применом члана 416. став 1. ЗПП-а усвојио ревизију тужиоца и преиначио побијане одлуке у одбијајућем делу, тако што је усвојио тужбени захтев, односно одлучио као у ставу 2. изреке.

(Пресуда Врховног касационог суда Рев2. 1590/18 од 24. 1. 2019)

Случај 3

За оцену тога да ли су запосленима исплаћени трошкови за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора нужно је проверити и разјаснити према ком броју часова је запосленима обрачуната и исплаћена зарада и према којој вредности радног часа је то учињено, односно да ли је вредност радног часа била увећана по овим основима и, зависно од тога и од стварно остварених часова, разјаснити да ли је извршено назначено увећање по овим основима или не.

Из образложења:

У поступку доношења ожалбене пресуде чињенично стање остало је непотпуно утврђено због погрешне примене материјалног права.

Наиме, према одредби члана 118. став 1. тачке 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/05… 75/14), запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Поштујући ове правне норме следи да је право учесника колективног уговора, а за случај да он није усвојен, овлашћење је послодавца да у Правилнику о раду (општи акт у значењу из члана 8. Закона о раду) утврди право на регрес и на додатак за исхрану. Ради тога у ситуацији када је назначеним анексом одређено да регрес и додатак за исхрану чине део зараде и одређена је њихова вредност на начин као у члану 5. став 6. назначеног анекса, тада се само због чињенице што вредности из ових основа нису посебно исказане у обрачунским листама не може извести закључак да тужиоцима нису исплаћивани регрес и додатак за исхрану на претходно описани начин кроз вредност радног часа. За одговор на питање да ли је тужилачкој страни тужени исплаћивао регрес за годишњи одмор и додатак за исхрану било је нужно утврдити да ли је поштована назначена норма која одређује начин на који се одређује регрес, односно додатак за исхрану и с тим у вези према ком укупном фонду часова дневно и месечно тужиоцима је обрачунавана зарада за назначени период потраживања.

Овај суд не може да прихвати став судског вештака да само због околности да у обрачунским листама зараде тужилаца нису посебно исказани подаци о висини исплаћеног топлог оброка и регреса не следи закључак да тужиоцима нису исплаћени регрес, односно додатак за исхрану. За одговор на ово питање било је нужно проверити и разјаснити према ком броју часова је тужиоцима обрачуната и исплаћена зарада и према којој вредности радног часа је то учињено (да ли је вредност радног часа била увећана по овим основима и зависно од тога и од стварно остварених часова тужилаца разјаснити да ли је извршено назначено увећање по овим основима или не). Како првостепени суд то није учинио, због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено на назначене околности, то је ожалбена пресуда морала да буде укинута. Томе иде у прилог и то што је истозначно решење постојало и у одредби члана 4. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС” бр. 34/01 – коефицијент садржи додатак на име накнаде за исхрану и регрес за годишњи одмор). Ова норма се није примењивала у овој радној средини, али је доказ о постојању истоврсних нормативних решења на ову тему.

(Решење Апелационог суда у Београду Гж1. 1745/19 од 5. 7. 2019)

Остваривање права из пензијско-инвалидског осигурања од јануара 2020. године

У „Службеном гласнику РС" број 96/2019 од 31. 12. 2019. године објављено је више решења које је донео директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање ради спровођења Закона о пензијском и инвалидском осигурању у 2020. години.

Редакција

Сагласно овим решењима, стичу се следећа права из пензијско-инвалидског осигурања:

1. Усклађивање пензија и новчаних накнада за телесно оштећење и за помоћ и негу од 1. јануара 2020. године

Сагласно иновираном члану 80. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС", бр. 34/03, 64/04 – УС, 84/04 – др. закон, 85/05, 101/05 – др. закон, 63/06 – УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14, 73/18, 46/19 – одлука УС и 86/19 – даље: Закон), пензија се, почев од пензије за месец јануар 2020. године, усклађује у проценту који представља збир половине процента промене потрошачких цена и половине процента промене просечне зараде без пореза и доприноса (тзв. швајцарска формула).

Сагласно овој методологији и подацима Републичког завода за статистику, директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање решењем је утврдио да се:

- пензије и
- најнижи износ пензије

усклађују – повећавају од 1. јануара 2020. године за 5,4%.

По истом проценту (+ 5,4%) усклађују се – повећавају и друга примања из пензијско-инвалидског осигурања која прате кретање пензија, а то су:

- новчане накнаде за телесно оштећење и
- новчане накнаде за помоћ и негу другог лица.

2. Основице доприноса за лица укључена у обавезно осигурање у 2020. години

Према члану 15. Закона, лица која нису обавезно осигурана у смислу овог закона могу да се укључе у обавезно осигурање и обезбеде права из пензијско-инвалидског осигурања. Ради укључивања у обавезно осигурање поменута лица морају да уплаћују допринос за пензијско и инвалидско осигурање под условима које утврде подзаконски прописи који регулишу ово питање. Према одредбама члана 29. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС", бр. 84/04… и 86/2019), основицу доприноса за лица укључена у обавезно социјално осигурање представљају основице прописане актом организације

зависности од њиховог затеченог нивоа накнаде зараде на дан 31. децембра 2019. године:

Ред. бр.	Опис	Запослени I	Запослени II
1.	Бруто износ накнаде на 31. 12. 2019.	24.000,00	25.000,00
2.	Коефицијент за усклађивање од 1. 1. 2020.	1,054	1,054
3.	Усклађени износ од 1. 1. 2020. (1 x 2)	25.296,00	Не усклађује се
4.	Усклађени лимит на 1. 1. 2020. године	24.722,78	24.722,78
5.	Накнада зараде за исплату од 1. јануара 2020. године	24.722,78	25.000,00

У првом примеру проценат усклађивања даје већу накнаду зараде него што је номинални лимит од 24.722,78 динара, тако да ће овај запослени примити накнаду зараде повећану само до лимита. У другом примеру усклађивање се не врши, па запослени наставља да и у 2020. години прима накнаду коју је примао до 31. децембра 2019. године.

4. Висина накнаде погребних трошкова за кориснике пензија у 2020. години

Према новом члану 124б Закона, лицу које је сносило трошкове сахране корисника пензије Републички фонд пензијског и инвалидског осигурања исплатиће накнаду погребних трошкова у висини усклађеног износа за конкретну календарску годину. Према Решењу директора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, **накнада погребних трошкова у 2020. години износи 41.650 динара**, при чему је дати износ добијен усклађивањем – повећањем за 5,4% накнаде из 2019. године.

Подсећамо на то да је основ за исплату накнаде погребних трошкова оригинал рачуна, који Фонду доставља лице које је сносило трошкове сахране корисника пензије, заједно са бројем свог текућег рачуна, ради исплате накнаде погребних трошкова.

ИНГ-ПРО ДОО организује саветовање на тему

„НОВИ ЗАКОН О ЈАВНИМ НАБАВКАМА"

у среду, 26. 2. 2020. године, од 10.00 до 16.00 часова,

у Београду, хотел „Палас", Топличин венац 23.

Донет је нови Закон о јавним набавкама, који је у примени од 1. јула 2020. године. Шта актере у јавним набавкама очекује у новом закону, које се новине очекују и како ће се оне одразити на спровођење и учешће у поступцима јавних набавки теме су са којима ће учеснике упознати Милош Јовић, експерт за јавне набавке, дугогодишњи руководилац у Управи за јавне набавке и члан радне групе за израду овог закона.

Програм семинара:

- прагови, општа правила, појмови, изузеци, начела, наручиоци,
- процењена вредност, план ЈН, партије, огласи,
- поступци јавних набавки,
- рокови, технике и инструменти, посебни режими,
- критеријуми за квалитативни избор,
- техничке спецификације, критеријуми за доделу уговора,
- стручна оцена понуда, додела уговора и обустављање поступка,
- закључење и измене уговора,
- портал јавних набавки, електронске набавке, евиденција и извештаји,
- заштита права у поступку

Више о агенди саветовања, котизацији и пријави информишите се на интернет страници www.propisi.net.

Признавање права на накнаду трошкова управног спора покренутог тужбом због ћутања управе

У пракси се као спорно поставило питање надокнаде трошкова судског поступка у два случаја: прво, у случају када је странка одустала од тужбе због ћутања управе због тога што је надлежни орган у међувремену донео решење и доставио га странци, и друго, у случају када је суд одбио тужбу због ћутања управе због тога што је тужени орган донео решење против којег је странка поднела посебну тужбу.

Ружа Урошевић,
судија Управног суда

Ћутање управе представља специфичан процесноправни институт управног права, који се огледа у неблаговременом доношењу, односно недоношењу управних аката од стране органа управе, било првостепеног било другостепеног.

Одредбама члана 145. Закона о општем управном поступку („Сл. гласник РС”, број 18/2016 и 95/18 – аутентично тумачење) прописани су рокови за доношење решења од стране првостепеног органа, док је одредбама члана 174. истог закона прописан рок за доношење решења по жалби од стране другостепеног органа.

Наведеним одредбама Закона најпре је одређено да се под издавањем решења сматра и доношење и обавештавање странке о донетом решењу. То значи да се у роковима који су законом прописани решење мора и донети и доставити странци.

Кад је поступак пред првостепеним органом покренут по захтеву странке или по службеној дужности, а у интересу странке, и када се о управној ствари одлучује у поступку непосредног одлучивања, првостепени орган је дужан да изда решење најкасније у року од тридесет дана од покретања поступка. Кад је поступак покренут по захтеву странке или по службеној дужности, а у интересу странке, и када се о управној ствари не одлучује у поступку непосредног одлучивања, првостепени орган је дужан да изда решење најкасније у року од шездесет дана од покретања поступка. Ако првостепени орган против чијег акта има места жалби у року одређеном законом није донео никакво решење по захтеву, странка има право да се обрати жалбом другостепеном органу, сагласно одредби члана 151. став 3. истог закона.

За разлику од наведеног, другостепени орган решење којим се одлучује о жалби издаје без одлагања, а најкасније у року од шездесет дана од када је предата уредна жалба, изузев ако законом није прописан краћи рок. Овакво законско решење условило је и одговарајуће решење у Закону о управним споровима („Сл. гласник РС” број 111/2009), установљено у циљу обезбеђивања судске заштите права странке да од надлежног органа добије одговарајућу одлуку по захтеву или по жалби. То решење огледа се у праву странке о чијем захтеву или жалби није одлучено да се обрати Управном суду подношењем тужбе којом се не оспорава законитост каквог управног акта, већ се тражи судска заштита због ћута-

адвоката за састав тужбе, као и да је тужба због ћутања управе у време подношења била основана, Управни суд је на истој седници свих судија донео и правни став који се односи на признавање права на накнаду трошкова тужиоцу који гласи: „**Када суд одбије тужбу због ћутања управе из разлога што је тужени накнадно донео акт због чијег недоношења је тужба поднета, тужилац има право на накнаду трошкова за састав тужбе ако је састављена од стране адвоката и ако је тужба у време подношења била основана, уколико је захтев за накнаду трошкова истакнут у тужби**."

Из наведеног може да се закључи да је и у овом случају неопходно да буду испуњени одређени услови да би суд тужиоцу признао право на накнаду трошкова управно-судског спора, независно од његовог исхода, и то:

- да је надлежни орган донео управни акт чије се доношење тужбом тражи,
- да је тужилац поднео посебну тужбу против новодонетог управног акта,
- да је тужба због ћутања управе била основана у време подношења,
- да је тужба састављена од стране пуномоћника из реда адвоката и
- да је захтев за накнаду трошкова истакнут у тужби.

Уколико у оба случаја било који од наведених услова није испуњен, суд ће одбити захтев тужиоца за накнаду трошкова управног спора покренутог тужбом због ћутања управе.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција ***Моје каматне стопе***, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Резервисани сопствени удео и право на стицање удела као новине у Закону о привредним друштвима

У наш правни систем уведен је нов правни институт – резервисани сопствени удео, као и нов финансијски инструмент – право на стицање удела, па су наведене новине биле предмет разматрања у овом тексту.

Владимир Саичић,
дипл. правник

Законом о изменама и допунама Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС”, бр. 91/2019 од 24. 12. 2019. године, ступио је на снагу 1. 1. 2020, осим одредаба чл. 1, 2, 3, 4, 5. и 6. овог закона, које се примењују од 1. 4. 2020. године) уведен је нов правни институт – резервисани сопствени удео, као и нов финансијски инструмент – право на стицање удела. Увођење ових новина образложено је тиме што је сам Закон о привредним друштвима од нарочитог значаја за стварање повољног пословног окружења за развој привреде Републике Србије и пословање привредних субјеката на територији Републике Србије, као и да је иницијатива за увођење наведених новина поднета у циљу проналажења модела награђивања запослених, менаџмента и трећих лица (инвеститора, консултаната и сл.) у друштву с ограниченом одговорношћу.

Шта ове новине конкретно значе, тј. шта се конкретно мења у „пословном окружењу” у нашој земљи? **Стварање резервисаног сопственог удела омогућава се издвајањем које врше чланови друштва од својих уплаћених и унетих удела**. Дакле, чланови друштва са ограниченом одговорношћу преносе део свог удела на друштво, па тај пренети удео постаје сопствени удео друштва, али не било какав сопствени удео, већ сопствени удео резервисан за посебне намене. Наиме, **овај резервисани сопствени удео служи као извор новог финансијског инструмента – права на стицање удела, који свом имаоцу даје право да стекне одређени проценат удела из резервисаног сопственог удела и то одређеног дана по одређеној цени.**

Један од циљева наведених новина јесте, како се и у образложењу доносиоца закона наводи, да пронађе модел награђивања. На пример, уколико постоји друштво са ограниченом одговорношћу које има потенцијал за развој, али тренутно нема средстава да плати менаџере или консултанте, или је том друштву потребан инвеститор како би се развијало, оно треба да понуди наведеним лицима нешто због чега би она пристала да раде, обаве одређене услуге или да инвестирају. С обзиром на то да, по претпоставци, друштво нема средстава, његови чланови могу да издвоје одређени део својих удела и пренесу их на друштво, а да **менаџерима, запосленима, консултантима, инвеститорима** и др., уз њихову сагласност, дају право да одређеног дана по одређеној цени тај удео друштва откупе. Уколико је друштву са ограниченом одговорношћу потребан нпр. менаџер, овакав модел је пожељан зато што је менаџер мотивисан да ради и унапређује пословање. Што друштво боље послује, удели друштва више вреде, па ће самим тим више вредети и резервисани сопствени удео који менаџер има право да купи одређеног дана по одређеној цени, без обзира на то колико ће удео стварно вредети у том тренутку. Исто важи и за инвеститора, консултанта и запосленог. Они су мотивисани да друштво послује што боље, као и да

стекне само од удела чланова који су гласали за одлуку о стицању резервисаног сопственог удела. Дакле, уколико у друштву постоје три члана, од којих два, који укупно имају нпр. 60% удела, гласају да друштво стекне резервисани сопствени удео, док један, који има 40% удела, гласа против, резервисани сопствени удео може да се стекне само од удела чланова који су гласали. **Друштво по основу резервисаних сопствених удела нема право гласа нити се ти удели рачунају у кворум скупштине. Резервисани сопствени удео не даје право на учешће у добити.**

Као што се могло видети, резервисани сопствени удео формира се ради издавања финансијског инструмента – права на стицање удела. Ако из резервисаног сопственог удела није издат ниједан финансијски инструмент (право на стицање добити), друштво може:
1) да донесе одлуку о подели тог резервисаног сопственог удела на више нових резервисаних сопствених удела;
2) да донесе одлуку о поништају тог резервисаног сопственог удела, када је у обавези да спроведе поступак смањења основног капитала.

Овде је законодавац остао недоречен јер није предвидео у ком року је друштво дужно да изда право на стицање добити рачунајући од дана стварања резервисаног сопственог удела. Такође остаје недоречено шта се постиже поделом резервисаног сопственог удела на више нових резервисаних сопствених удела.

Друга важна новина Закона о привредним друштвима је, као што је већ наведено, увођење новог финансијског инструмента – права на стицање удела. Овај финансијски инструмент има свог носиоца, а то је оно лице у чију је корист поменуто право установљено. Осим тога, он не може бити предмет залоге нити наслеђивања. На њега се примењују одредбе закона којим се уређује тржиште капитала које се односе на Централни регистар, депо и клиринг хартија од вредности. Скупштина друштва са ограниченом одговорношћу доноси одлуку о његовој емисији. **Важно је напоменути да наведени финансијски инструмент произлази из резервисаног сопственог удела, тако да је једини циљ стварања резервисаног сопственог удела управо емисија овог финансијског инструмента.**

Битни елементи одлуке скупштине о емисији права на стицање удела су:
1. њихов број (да ли се издаје једно право на стицање удела или више њих);
2. идентификација резервисаног сопственог удела из ког се издавање врши;
3. подаци о носиоцу права;
4. проценат удела који ималац стиче у односу на резервисани сопствени удео;
5. цена;
6. датум емисије;
7. дан доспећа и
8. услови под којима финансијски инструмент – право на стицање удела може да се поништи пре дана доспећа.

Друштво је дужно да одлуку о емисији достави Централном регистру у року од пет радних дана од дана доношења, ради уписа и регистрације финансијског инструмента права на стицање удела на законите имаоце.

Право на стицање удела може да се реализује самим стицањем удела, а може и да се поништи.

Изменама Закона регулисана су и питања поништаја овог инструмента и располагања неискоришћеним делом, затим питања посебних случајева доспелости приликом ликвидације, статусне промене и промене правне форме, као и питања судске заштите итд.

Уместо закључка

Поставља се питање колико је увођење новог института и новог финансијског инструмента оправдано. Наиме, Закон о привредним друштвима нарочито је пре измена од 2018. године имао доста правних празнина и недоречености, па чак и нелогичности, а неки од ових недостатака још увек нису отклоњени. Поставља се питање постоје ли кадровски капацитети у надлежним институцијама који би све промене испратили и адекватно им се прилагодили, имајући у виду да и у вези са до сада важећим одредбама постоји низ проблема који кроз праксу или евентуално новим изменама закона треба да се реше.

Нехатно лишење живота у правном систему Републике Србије

Иако на први поглед изгледа да су биће овог кривичног дела и начин извршења сами по себи јасни, у пракси има доста недоумица и проблема, који су овде размотрени.

Никола Пантелић,
заменик јавног тужиоца у Трећем основном јавном тужилаштву у Београду

Нехатно лишење живота (члан 118. Кривичног законика) представља привилеговани облик кривичног дела убиство. Карактерише га блажи степен кривице учиниоца предметног дела. Основно обележје овог кривичног дела, што га уједно и разликује од других облика кривичних дела убиства, јесте то што у овим случајевима постоји нехат као облик виности у односу на смрт другог лица. Кривично дело нехатно убиство може да се изврши свесним и несвесним нехатом. Свесни нехат постоји када је учинилац предузимањем неке радње или пропуштањем да нешто учини био свестан да тиме може да наступи смрт неког лица, али је олако држао да до тога неће доћи или да ће моћи да спречи наступање последица. Несвесни нехат постоји када учинилац није свестан да његовим поступањем или непоступањем може да наступи смрт неког лица, па она и наступи, а према околностима и личним својствима учиниоца био је дужан и могао је да буде свестан могућности наступања смрти другог лица.

Чланом 118. Кривичног законика запрећено је казном затвора од шест месеци до пет година ономе ко другог лиши живота из нехата. Основна карактеристика овог кривичног дела је то што је степен друштвене опасности знатно нижи него код других облика убиства. Овим чланом инкриминисано је лишавање живота на специфичан начин, по правилу различит од начина на који се неко умишљајно лишава живота. Обично се радње предузимају у неком другом циљу, а смрт наступа као пратећа нежељена последица предузете радње. Судска пракса бележи случајеве извршења овог кривичног дела чињењем, али и нечињењем.

Врховни суд Србије нашао је да постоји убиство из нехата јер је оптужени олако држао да неће доћи до смртне последице услед његовог поступка (ударца окривљеног у близини стола док се налазио у алкохолисаном стању). Суд је подвукао да мора да се има у виду и то да је оптужени према околностима и својим личним својствима био дужан и могао да буде свестан наступања и такве последице свог поступка. Наиме, свакако да је ударац који је оптужени задао сада покојном, макар и дланом, био довољно јак када је њиме успео да обори тако снажног и тешког човека као што је био погинули, па је оптужени, као и сваки разуман човек, могао и морао да предвиди да од таквог ударца покојник може да падне и да при томе, с обзиром на то да се ту налазио сто, удари главом о тај сто, односно о тврди бетонски под, што може да проузрокује и најтежу последицу. Суд је посебно апострофирао да је такву последицу оптужени морао да има у виду, с обзиром на то да је покојни био у алкохолисаном стању, као и да је услед тога био нестабилан и да је могао неспретно да падне (Врховни суд Србије Кж 1223/70-3 од 13. јуна 1970. год.).

Следећи (кривичноправни) догађај враћа нас на почетак текста, где је наведено да се при убиству из нехата по правилу ради о

у виду да је за постојање кривичног дела неопходно да учинилац поступа нехатно како у односу на радњу извршења тако и у односу на последицу. Наиме, утврдио је да је оптужени свесно предузимао радњу ударајући песницом десне руке оштећеног у пределу главе са леве стране, а имајући у виду да се ради само о једном слабом ударцу, као и посебно здравствено стање које је постојало код оштећеног, о коме оптужени није имао никаквих сазнања. По оцени суда могућност наступања смртне последице код оштећеног није била обухваћена свешћу оптуженог да таква последица услед његовог ударца неће наступити. То значи да у односу на последицу оптужени није поступао ни са свесним ни са несвесним нехатом јер могућност смрти код покојног услед поступања оптуженог није могла бити обухваћена свешћу оптуженог, па је правилно оптуженог и ослободио од оптужбе. Као што је правилно нашао првостепени суд, како оптуженом није било познато здравствено стање оштећеног, то његовом свешћу није била обухваћена могућност наступања смрти нити је то био дужан да зна. Како у конкретном случају није доказано да је последица извршења кривичног дела обухваћена било свесним било несвесним нехатом код оптуженог, то га је правилно првостепени суд ослободио од оптужбе (Пресуда Апелационог суда у Београду Кж1. бр. 6478/11 од 26. септембра 2012. године).

Повреде на раду, посебно у шуми приликом обарања стабала, могу имати смртоносне последице. Пропуст оптуженог састоји се у томе што је погрешно проценио да је раздаљина од 15 метара између цера и оштећеног безбедна, иако је, због чињенице да је видео да је стабло уврнуто, очекивао да оно може да промени правац падања и имао свест о томе да може да повреди оштећеног. Првостепени суд је правилно утврдио да је оптужени, због чињенице да је видео да је стабло уврнуто, очекивао да оно може да промени правац падања и да је имао свест о томе да оно може да повреди оштећеног, као и да се његов пропуст управо састоји у томе што је погрешно проценио да је раздаљина између цера и оштећеног од 15 метара безбедна. Осим тога, несумњиво је утврђено да је терен на коме се одвијао критични догађај веома стрм, затрпан посеченим стаблима и грањем, неприступачан, што је и сам оптужени знао, па је и ту чињеницу морао да има у виду, а све везано за постојање објективних могућности оштећеног да избегне опасност која му је претила. Чињеница да је оптужени, као дугогодишњи радник на сечи стабала у шуми, искусан у том послу, започео сечу стабла иако је исто било уврнуто и, према наводима самог оптуженог, није се могло тачно проценити где ће оно приликом обарања пасти, а да се сада покојни оштећени очигледно није налазио на безбедној удаљености, управо указује на то да нису постојали услови да се безбедно започне сечење спорног стабла. Поред тога, оптужени је започео сечу стабла цера и том приликом био је свестан да услед предузимања те радње може доћи до повређивања, па и до смрти оштећеног, из којих разлога су супротни жалбени наводи браниоца оптуженог оцењени као неосновани (Пресуда Апелационог суда у Београду Кж1. бр. 1297/12 од 24. априла 2012. године).

Електронски часопис

ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Електронски часопис Леге Артис – Прописи у пракси налази се на интернет страници **www.legeartis.rs**, ажурира се свакодневно и користи путем корисничког имена и лозинке.

Сви чланци могу да се претражују на различите начине: по речима у називу или самом чланку, правним областима или ауторима, а дат је и преглед најчитанијих чланака у току месеца. Такође, на једном месту налази се и архива свих бројева од почетка објављивања. Чланци се могу чувати у PDF формату, а могу и да се штампају и копирају.

Осим оних које чине штампано издање, у електронском издању налазе су и додатне рубрике: Образовање, Ауторско право, Планирање и изградња и др.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Новине настале изменама Закона о порезима на имовину у поступку пред јавним бележником и новине везане за досадашњи начин пријављивања пореза

Изменама Закона укида се обавеза обвезника пореза на имовину, пореза на наслеђе и поклон и пореза на пренос апсолутних права да подносе пореску пријаву, тако да се, уместо подношења те пријаве, наведени порези пријављују слањем података од стране поступајућег јавног бележника преко е-Шалтера.

Дејан Обренић,
дипломирани правник

Дана 1. 1. 2020. године ступиле су на снагу одредбе Закона о измена и допунама Закона о порезима на имовину („Сл. гласник РС”, бр. 86/2019). Као основни разлог за усвајање ових законских новина наведена је потреба да се смањи администрирање у вези са прометом непокретности, као и допринос правној сигурности и обезбеђење транспарентности у вођењу пореске политике. Начин за остварење ових циљева законодавац је видео у укидању обавезе да обвезници **пореза на имовину, пореза на наслеђе и поклон и пореза на пренос апсолутних права** подносе пореску пријаву, коју су до сада могли да поднесу лично или преко јавног бележника који је сачинио, оверио или потврдио исправу по основу које се врши пренос права на непокретности. Наиме, уместо пореских пријава, пореске обавезе на имовину, поклон, наслеђе или пренос апсолутних права обвезници подносе по основу исправе или одлуке коју је јавни бележник донео у вршењу законом поверених овлашћења. Тачније, **податке у вези са прометом непокретности по тим основама јавни бележник директно доставља преко е-Шалтера, ради утврђивања пореза**. Идеја законодавца је да се на овај начин допринесе поједностављењу поступка пријављивања пореске обавезе и смањењу трошкова који из тога произлазе.

Поред постизања наведених циљева смањења администрирања и повећања правне сигурности и транспарентности у наведеним пореским поступцима, овим законом уређују се и накнаде за коришћење јавних добара, тако што је брисана одредба закона којом се уређује пољопривредно земљиште, при чему је њом било уређено шта се сматра објектима за примарну пољопривредну производњу. Имајући у виду да се за те објекте остварује ослобођење од пореза на имовину, а да је настала правна празнина у погледу њиховог појма, сада се дефинишу објекти који се сматрају објектима за примарну пољопривредну производњу. Циљ је да се овим постигне већа правна сигурност обвезника у погледу врсте објеката за које ослобођење од пореза на имовину могу да остваре, што је посебно значајно за обвезнике који воде пословне књиге јер порез утврђују самоопорезивањем. Дефиниција

донео у вршењу законом поверених јавних овлашћења.

Орган надлежан за послове катастра дужан је да примљену исправу из става 1. овог члана и изјашњења, доказе, изјаву и податке из става 3. овог члана, одмах по пријему, по службеној дужности, кроз е-Шалтер достави пореском органу.

Даном истека рока из става 4. овог члана сматраће се да је порески орган сазнао за наслеђе и поклон, односно за пренос апсолутних права који се врши по основу исправе или одлуке из става 1. овог члана и да је примио изјашњење, доказе, изјаву и податке из става 3. овог члана.

Кад обвезник јавном бележнику није доставио или није доставио све доказе од значаја за утврђивање пореске обавезе, које порески орган не може прибавити разменом података између државних органа преко СМО, односно кад није доставио изјашњење или изјаву из става 3. т. 1) и 2) овог члана, обвезник је дужан да их на захтев пореског органа достави том органу у остављеном року у пореском поступку.

Ако обвезник у остављеном року не достави доказе, односно изјашњење или изјаву из става 3. т. 1) и 2) овог члана, сматраће се да обвезник не располаже доказима, односно да изјава није поднета, односно да не постоје дугови, односно да обвезник нема право на пореско ослобођење или на порески кредит."

Дакле, и у случају ових пореза, као и када су у питању порези на имовину, постоји обавеза јавног бележника да, уз исправу или одлуку на основу које настаје пореска обавеза, кроз е-Шалтер достави и изјашњење пореског обвезника, као и доказе које је уз изјашњење доставио. Изјашњење пореског обвезника и приложени докази и овде имају улогу да надлежном пореском органу пруже допунске податке који могу да имају значај у поступку утврђивања пореза, где се пре свега мисли на евентуална пореска ослобођења.

Како је, дакле, иницијални поступак ради утврђивања сва три пореза уређен на сличан начин, кроз обавезу јавног бележника да достави своју исправу или одлуку, као и изјашњење странке, као и кроз правну могућност странке да изјашњење и доказе приложи јавном бележнику приликом закључивања правног посла или у повереном ванпарничном поступку, то се настојало да се у пракси ова процедура што више поједностави. **Решење за поједностављење изјашњења пореског обвезника за сада је пронађено у томе да се оно даје кроз један прописани формулар који може да се односи на сва три пореза**. Наравно, у сваком конкретном случају цени се ко је од странака порески обвезник и за који порез, па се наведени формулар у складу са тим и попуњава.

Закључак

Након тумачења свих претходно обрађених законских новина у светлу примене до сада постојећих, непромењених законских одредби, јасно је да ће од сада бити потребно да странке буду знатно упућеније у своје пореске обавезе које настају или престају у складу са Законом о порезима на имовину, као и да наоружане тим претходним знањима приступају јавном бележнику у циљу закључивања правних послова или вођења оставинског поступка. Ово неће бити потребно само из разлога што, како смо већ споменули, јавни бележник није порески саветник или заступник странака, већ и због тога што би услед недовољног правног знања странке могле да буду преклудиране за достављање одређених података који би им ишли у корист у смислу укидања или смањења пореске обавезе. Иако би јавни бележници требало да поуче странке о постојању њихове обавезе да у року од 24 часа доставе исправу или одлуку преко е-Шалтера, као и да у јавнобележничку исправу, записник са рочишта или одлуку унесу одговор на позив јавног бележника да доставе своје изјашњење, у пракси ће бити тешко изводљиво да јавни бележник дубље залази у пореске последице исправе коју оверава или одлуке коју доноси. Стога сматрамо да је од велике важности приближити новоусвојене законске измене што ширем кругу стручне и опште јавности, све како би и у пракси био остварен њихов циљ да допринесу бржем, ефикаснијем и транспарентнијем поступку утврђивања пореза.

Примена Закона о извршењу и обезбеђењу: Извршење ради враћања запосленог на рад

Законом о извршењу и обезбеђењу („Сл. гласник РС”, бр. 106/2015, 106/2016 – аутентично тумачење, 113/18 – аутентично тумачење и 54/2019 – даље: Закон) утврђује се поступак у коме судови и јавни извршитељи принудно намирују потраживања извршних поверилаца заснована на извршним и веродостојним исправама. Већи део Закона односи се на извршења ради намирења новчаних потраживања (део трећи), али исто тако Закон регулише и извршење ради остварења неновчаног потраживања (део четврти), у оквиру кога су дате и одредбе у вези са извршењем ради враћања запосленог на рад (чл. од 381 до 385), о чему у наставку дајемо више детаља.

Мр Жељко Албанезе

НАЧИН СПРОВОЂЕЊА ИЗВРШЕЊА

Сходно члану 383. Закона, извршење се спроводи:

- ради враћања запосленог на рад или
- ради распоређивања запосленог на одређене послове.

Ово извршење спроводи се изрицањем новчане казне послодавцу и његовом одговорном лицу према одредбама о изрицању новчане казне ради предузимања радње коју може да предузме само извршни дужник. Наиме, у оваквом случају када се ради о радњама које може да предузме само извршни дужник, примењују се одредбе члана 363. Закона, којима је прописано да, кад радњу може да предузме само извршни дужник, у решењу о извршењу одређује се:

1) примерени рок за радњу (враћање запосленог на рад или распоређивање на одређене послове) и

2) извршном дужнику изриче се новчана казна ако радњу не предузме у року.

Ако извршни дужник не поступи по решењу о извршењу, суд по службеној дужности доноси решење о извршењу новчане казне, и истовремено, а на предлог извршног повериоца, доноси ново решење којим одређује:

1) нови примерени рок за радњу (враћање запосленог на рад или распоређивање на одређене послове) и

2) изриче нову новчану казну извршном дужнику, вишу од претходне, ако радњу не предузме у року.

Ако дужник опет пропусти рок, суд по службеној дужности опет доноси решење о извршењу новчане казне. Све то се понавља док извршни дужник не предузме радњу. Ако, међутим, извршни дужник предузме радњу у року, дужан је да о томе одмах суду приложи несумњиве доказе. Таквим доказом сматра се оверена писмена изјава извршног повериоца или записник суда о томе да је радња предузета, као и налаз и мишљење судског вештака, предаја суду предмета насталог радњом и слично. Против решења којим се одређује нови примерени рок и изриче нова новчана казна и против решења о извршењу новчане казне дозвољен је приговор.

У смислу ових законских одредби:

1) потраживање означава право извршног повериоца – запосленог да захтева од извр-

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗВРШЕЊЕ

Правоснажном и извршном Пресудом Основног суда у _____, број ____ од _____. године, обавезан је извршни дужник да врати извршног повериоца на рад на пословима _____ *(опис послова)* у року од петнаест дана од дана правоснажности пресуде.

Доказ: Правоснажна и извршна Пресуда Основног суда у _____ *(број)* _____ *(датум доношења)* у оригиналу или овереној копији или препису са потврдом о извршности.
Извршни поверилац се дана _____ . године пријавио надлежној служби извршног дужника ради распореда на послове _____, али овлашћено лице _____ одбило је да га врати на рад. Извршни поверилац је тражио да му извршни дужник исплаћује и месечну зараду у износу од _____ динара од дана правоснажности одлуке о враћању на рад, па док не буде враћен на послове _____ , али је овлашћено лице службе извршног дужника и овај захтев одбило.

Доказ: Потврда службеног лица од _____.
Имајући у виду претходно наведено, извршни поверилац предлаже да суд донесе

РЕШЕЊЕ О ИЗВРШЕЊУ

I На основу правоснажне и извршне Пресуде Основног суда у _____ , број _____ од _____ . године, **ОДРЕЂУЈЕ СЕ** извршење, па се **НАЛАЖЕ** извршном дужнику _____ из _____ да врати извршног повериоца _____ на рад на послове _____ у року од _____ дана од дана пријема овог решења.

II Уколико извршни дужник у остављеном року не поступи сагласно налогу из става I изреке овог решења, **ИЗРИЧЕ СЕ** новчана казна извршном дужнику у износу од _____ динара, коју ће суд спровести по службеној дужности.

III Уколико извршни дужник поступи сагласно налогу из става I изреке овог решења **ДУЖАН ЈЕ** да о томе одмах приложи несумњиве доказе, као и да исте достави суду са позивом на број предмета.

IV ОБАВЕЗУЈЕ СЕ извршни дужник _____ из_____ да извршном повериоцу _____ из _____ исплати месечне износе зарада доспелих од правоснажности извршне исправе до враћања извршног повериоца на рад, и то у износу од _____ динара за месец _____, у износу од _____ динара за месец _____ , а све у року од осам дана од дана пријема овог решења.

V Уколико извршни дужник у остављеном року не намири потраживање из става IV овог решења, **ОДРЕЂУЈЕ СЕ ИЗВРШЕЊЕ НА НОВЧАНИМ СРЕДСТВИМА НА РАЧУНУ ИЗВРШНОГ ДУЖНИКА, па се НАЛАЖЕ** Организацији за принудну наплату да наложи банкама да блокирају рачуне извршног дужника број_____ __у _____ банци и др., као и да пренесу новчана средства у висини потраживања извршног повериоца одређеног у ставу IV изреке овог решења на рачун извршног повериоца број _____ у _____ банци.

VI Ово решење има дејство решења о извршењу.

VII Извршење спроводи суд.

У _____
дана _____ . године

Извршни поверилац
_____

Напомена Редакције: *Члан 384. ЗИО-а: Суд по предлогу извршног повериоца који захтева враћање на рад може донети решење које има дејство решења о извршењу којим се послодавац обавезује да повериоцу исплати месечне износе зараде која је доспела од правоснажности пресуде до враћања извршног повериоца на рад (накнада изгубљене зараде). Накнада изгубљене зараде одређује се у износу који би поверилац примио да је био на раду, с порезима и доприносима који се исплаћују из зараде. Предлог за накнаду изгубљене зараде може да се поднесе с предлогом за извршење ради враћања запосленог на рад или касније, до окончања извршног поступка.*

Члан 61. ЗИО-а у вези са чл. 384. ЗИО-а: Предлог за накнаду изгубљене зараде обавезно треба да садржи захтев да се извршни дужник обавеже да намири потраживање у року од осам дана од дана пријема решења, као и одређена средства и предмете извршења ако потраживање не буде намирено у остављеном року, под претњом одбачаја предлога без претходног враћања на допуну.

Иницијатива за измену Закона о парничном поступку

На седници одржаној 25. 12. 2019. године Општа седница Врховног касационог суда усвојила је иницијативу и предлог за измену одредби члана 403. став 2. т. 2) и 3), члана 404. и члана 469. ЗПП-а, па је затражила од овлашћеног предлагача да се донесе Закон о изменама Закона о парничном поступку којим ће се по хитном поступку извршити измене тих одредби Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС", 72/2011, 49/2013 – УС, 74/2013 – УС, 55/2014, 87/2018).
Анализа постојећих законских решења кроз праксу омогућује оцену делотворности постојећих правних средстава, на основу које се упућује иницијатива за измену одредби ЗПП-а.

I ОБРАЗЛОЖЕЊЕ И ПРЕДЛОГ ЗА ИЗМЕНУ ВЕЗАНО ЗА ЧЛАН 403. СТАВ 2. У ТАЧКАМА 2) И 3) ЗПП-а

Изменама ЗПП-а од 31. 5. 2014. године („Сл. гласник РС" број 55/14) новелиран је члан 403. тиме што је додат став 2. ЗПП-а, којим је у тачкама 2) и 3) прописано да је ревизија увек дозвољена: када је другостепени суд преиначио пресуду и одлучио о захтевима странака (тачка 2) и када је другостепени суд усвојио жалбу, укинуо пресуду и одлучио о захтевима странака (тачка 3).

При таквом законском решењу нужна је била интервенција закључцима Грађанског одељења ВКС-а, донетим 3. 3. и 10. 3. 2015. године, да се правило о дозвољености ревизије у ситуацијама из новелираног члана 403. став 2. т. 2) и 3) ЗПП-а не примењује ако се ради о трошковима поступка или камати, као споредним потраживањима у споровима мале вредности, у парницама због сметања државине или ако је посебним законом прописано да ревизија није дозвољена. Спорови мале вредности, питање трошкова и камата, објективно по свим правилима свакако не заслужују да се нађу пред ВКС-ом, без обзира на значај који имају за странке из тог поступка.

Спорови мале вредности су спорови чија вредност не прелази динарску противвредност од 3.000 евра (члан 468). Не сматрају се споровима мале вредности, у смислу одредби ове главе Закона, спорови о непокретностима, спорови из радног односа и спорови због сметања државине (члан 469).

Меродавни новчани цензус за изјављивање ревизије као ванредног правног лека јесте 40.000 евра у динарској противвредности (новелирани члан 403. став 3), односно 100.000 евра у динарској противвредности у привредним споровима (новелирани члан 485).

Начин другостепеног одлучивања у жалбеном поступку као такав не би требало да „аутоматски" омогући право на ревизију у парницама у којима ревизија није дозвољена по меродавном новчаном цензусу, пре свега зато што је ово законско решење уведено по први пут у одредбе ЗПП-а и супротно је дугогодишњој пракси и процесним законским решењима. Таквим изменама створени су услови да ревизија, као ванредни правни лек, практично постане редовни правни лек, а то свакако не води у ефикасно трећестепено одлучивање и не одговара улози коју треба да има Врховни касациони суд као највиши суд у Републици Србији.

Дозвољавање ревизије због начина другостепеног одлучивања у ситуацијама када ревизија по редовном току ствари – због новчаног цензуса не би била дозвољена, доводи до крајње неједнаког приступа суду трећег степена и неједнакој заштити права пред судовима, проклamованој у члану 36. став 1. Устава, поготово

- ревизијски суд је већ заузео став, али се одлуком другостепеног суда одступа од става ревизијског суда, а одступање од успостављене судске праксе није засновано на разлозима који би одступање чинили оправданим,
- ревизијски суд је већ заузео став и пресуда другостепеног суда заснива се на том ставу, али би тај став требало преиспитати због уважених разлога изнетих током првостепеног и другостепеног поступка, због промене у правном систему условљене новим законодавством или потврђеним међународним уговором, као и због становишта изнетих одлуком Уставног суда Републике Србије или Европског суда за људска права.

У погледу **обавезне садржине предлога** прописати као дужности подносиоца да у предлогу мора да конкретизује правно питање због којег је поднет предлог да се дозволи изјављивање ревизије, уз навођење прописа и других релевантних извора права који се односе на то питање, као и разлога због којих сматра да је потребно да се Врховни касациони суд изјасни о одређеном правном питању, са прилозима одлука на којима је засновано образложење о постојању такве потребе.

У погледу **поступка** који мора да буде уређен могућа су различита решења.

Заштита јавног интереса посредством посебне ревизије, која би само изузетно била дозвољена о одређеном правном питању, могла би да се оствари законским установљењем јасних критеријума и двофазног поступања Врховног касационог суда. Прва фаза представљала би преиспитивање и оцену тројног већа Врховног касационог суда о испуњености услова за изјављивање посебне ревизије о одређеном правном питању, уз констатацију у којем делу и у односу на које одређено правно питање се дозвољава изјављивање ревизије или се предлог одбацује због недостатка претпоставки за изјављивање посебне ревизије. Друга фаза (од изјављивања ревизије) представљала би поступање по допуштеној ревизији и одлучивање већа Врховног касационог суда у проширеном саставу, доношењем мериторне одлуке о основаности или неоснованости ревизије само о правном питању у односу на које је у претходној фази одређено да ревизија може да се изјави.

ЗАКЉУЧАК

На основу изнетог о постојећем стању може да се закључи да енорман број изјављених редовних и посебних ревизија и донетих процесних одлука по тим правним лековима за последицу има пољуљано поверење грађана у правосуђе, односно успостављање ефикасне и делотворне заштите права у поступцима по ванредним правним лековима. Закључак је да то стање може да се поправи само успостављањем законског оквира за одлучивање Врховног касационог суда искључиво у предметима чије решавање има изузетни значај не само за странке већ и за успостављање јединствене судске праксе. Зато је заузет став да постојеће стање може ефикасно да се превазиђе само адекватним нормативним уређењем дозвољености ревизије и посебне ревизије, које ће омогућити делотворно и благовремено одлучивање пред Врховним касационим судом. Према мишљењу судија овог суда то се у овом тренутку може учинити једино изменама важећих одредби ЗПП-а о дозвољености ревизије и посебне ревизије. Такво залагање темељи се на уставном јемству прописаном одредбом члана 36. Устава Републике Србије. Том одредбом Устава зајамчена је једнака заштита права грађана пред судовима и гарантовано право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о праву, обавези или на закону заснованом интересу грађана. Уставом се гарантује само право на жалбу, односно Уставом се јемчи само двостепено одлучивање. Стога право на ревизију може да се оствари искључиво у складу са законом прописаним посебним условима. Међутим, остварење тог права не може да буде опредељено законским решењем којим се онемогућава делотворно поступање и одлучивање Врховног касационог суда. Напротив, том суду се одговарајућим законским решењима мора обезбедити да, као највиша правосудна инстанца, доноси одлуке којима ће се суштински омогућити остварење његове основне улоге на плану једнаке заштите права свих грађана и предвидљивости исхода решавања спорних односа.

Извор: Интернет страница Врховног касационог суда

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Радни однос у локалној самоуправи

П: *Да ли лице са којим се закључује уговор о обављању привремених и повремених послова (рад ван радног односа) у општини мора да испуњава услов за запослење да није правоснажно осуђивано на безусловну казну затвора од најмање шест месеци. Да ли уговор о обављању привремених и повремених послова може да се закључи са лицем које је правоснажно осуђивано на безусловну казну затвора од најмање шест месеци?*

О: Закон о раду, као основни пропис који уређује обављање повремено-привремених послове, не условљава да њихов извршилац не може да буде осуђивано лице. Ствар је на послодавцу да процени да ли је такво лице достојно и поуздано за обављање конкретних послова.

П: *Да ли је и како могуће да службеник који ради у ЈЛС на неодређено време, при чему је распоређен на радно место са звањем: сарадник са стеченим високим образовањем од 180 ЕСПБ бодова, по стеченом високом образовању од 240 ЕСПБ бодова (сам се дошколовао), буде распоређен са звањем: млађи саветник, без претходног стицања својства приправника са тим степеном образовања – 240 ЕСПБ бодова?*

О: Млађи саветник је за једно звање изнад сарадника у хијерархији извршилачких радних места, али и уобичајен начин напредовања службеника на извршилачким радним местима. При томе треба имати у виду да члан 63. Закона о запосленима у АП и ЈЛС поставља услов да за рад на пословима у звању млађег саветника службеник мора да има стечено високо образовање на основним академским студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, мастер академским студијама, мастер струковним студијама, специјалистичким академским студијама, специјалистичким струковним студијама, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету и завршен приправнички стаж или најмање пет година проведених у радном односу код послодавца у оквиру АП и ЈЛС. Последњим изменама овог закона („Сл. гласник РС” 95/2018) у вези са радним местом у звању млађег саветника брисан је услов у погледу положеног државног стручног испита, а као алтернатива завршеном приправничком стажу прописано је да је запослени провео најмање пет година у радном односу код послодавца на кога се примењује Закон. Тиме лица која су више од пет година у радном односу у овим органима, а накнадно су стекла виши ниво образовања могу да, уколико за то постоји могућност у органу аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, буду распоређена на радно место у вишем звању, као у описаном случају.

П: *Да ли је могуће Правилником о систематизацији радних места у општинској управи систематизовати радно место секретара општинског већа?*

О: Одлука о условима коришћења кеса за испоруку робе на месту продаје роба и услуга објављена је у „Службеном листу Града Београда" бр. 85/2018 и 74/2019. Њом се уређују услови коришћења кеса за испоруку робе на месту продаје роба и услуга, захтеви у погледу материјала од којих је кеса произведена, као и права и обавезе трговаца у вези са коришћењем кеса при испоруци робе на месту продаје, на територији Града Београда.

Град Нови Сад донео је Одлуку о забрани коришћења пластичних кеса на месту продаје роба и услуга, која је објављена у „Службеном листу Града Новог Сада" бр. 49/2019 од 19. 10. 2019. године, ступила је на снагу 27. 10. 2019, а примењује се од 1. 1. 2021. године.

Заштита података о личности

П: *Да ли високошколска установа може да одговори на захтев друге установе за контролу веродостојности исправе коју је издала без сагласности лица на чије име је издата та исправа или је потребно да пре издавања потврде веродостојности исправе затражи сагласност тог лица у складу са Законом о заштити података о личности? У питању је јавна исправа у смислу Закона о високом образовању.*

О: Чланом 12. став 1. Закона о заштити података о личности прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова:

1) лице на које се подаци о личности односе пристало је на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха;

2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи на захтев лица на које се подаци односе пре закључења уговора;

3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца;

4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица;

5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца;

6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковаоца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе, који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Чланом 125. став 4. Закона о високом образовању прописано је да се јавна исправа о савладаном делу студијског програма издаје на захтев студента.

Сходно члану 113. став 1. истог закона прописано је да високошколска установа води: матичну књигу студената, евиденцију о издатим дипломама и додацима диплома, евиденцију о запосленима, евиденцију о признатим страним високошколским исправама ради наставка школовања и записник о полагању испита.

Чланом 121. став 1. Закона прописано је и да сврха обраде података о којима високошколска установа води евиденцију јесте праћење и унапређење квалитета, ефикасности и ефективности рада високошколске установе и запослених, као и праћење, проучавање и унапређивање образовног нивоа студената у процесу образовања и остваривање права на издавање јавне исправе.

Сходно члану 29. став 1. Закона о општем управном поступку, органи издају странкама, на усмени или писани захтев, уверења и друге исправе (сертификате, потврде итд.) о чињеницама о којима воде службену евиденцију у складу са законом.

Имајући у виду горенаведене одредбе релевантних закона, може се извући генерални закључак да високошколска установа не може да изда потврду о веродостојности јавне исправе другој високошколској установи без пристанка лица на које се јавна исправа односи, са свим елементима прописаним Законом о заштити података о личности, осим уколико је законом прописано да је та друга високошколска установа овлашћена да тражи, а прва високошколска установа да изда такву врсту потврде, или у случају постојања другог законског основа из члана 12. овог закона за обраду података о личности, што је у овом случају мало вероватно.

Преглед прописа...

ИЗДВАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

РАДНИ ОДНОСИ

- Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању буци („Сл. гласник РС”, бр. 93/2019 од 26. 12. 2019)

- Анекс III Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 94/2019 од 27. 12. 2019)

- Споразум о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у установама студентског стандарда чији је оснивач Република Србија („Сл. гласник РС”, бр. 94/2019 од 27. 12. 2019)

- Посебан колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС”, бр. 96/2019 од 31. 12. 2019)

- Правилник о условима за издавање дозволе за рад Агенције за привремено запошљавање и полагање стручног испита за рад те агенције („Сл. гласник РС”, бр. 96/2019 од 31. 12. 2019)

- Анекс II Колективног уговора за Јавно предузеће „Пошта Србије”, Београд („Сл. гласник РС”, бр. 1/2020 од 10. 1. 2020)

- Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Програма за решавање вишка запослених у поступку приватизације за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. годину („Сл. гласник РС”, бр. 1/2020 од 10. 1. 2020)

СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

- Износ најниже месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС”, бр. 93/2019 од 26. 12. 2019)

- Износ најниже месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање за осигуранике из чл. 25, 26. и 27. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање за 2020. годину („Сл. гласник РС”, бр. 93/2019 од 26. 12. 2019)

- Износ највише месечне основице доприноса за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС”, бр. 93/2019 од 26. 12. 2019)

- Износ највише годишње основице доприноса за обавезно социјално осигурање за 2020. годину („Сл. гласник РС”, бр. 93/2019 од 26. 12. 2019)

- Решење о вредности општег бода од јануара 2020. године („Сл. гласник РС”, бр. 96/2019 од 31. 12. 2019)

- Решење о усклађивању пензија, вредности општег бода, најнижег износа пензије новчаних накнада, накнада погребних трошкова и накнада по основу инвалидности од јануара 2020. године („Сл. гласник РС”, бр. 96/2019 од 31. 12. 2019)

- Решење о утврђивању месечне основице доприноса за лица укључена у обавезно осигурање, на коју се обрачунава и плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање у 2020. години („Сл. гласник РС”, бр. 96/2019 од 31. 12. 2019)

- Решење о утврђивању висине накнаде погребних трошкова за кориснике пензија у 2020. години („Сл. гласник РС”, бр. 96/2019 од 31. 12. 2019)

- Усклађени динарски износ из члана 13. став 3. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање годишњим индексом потрошачких цена у 2019. години („Сл. гласник РС”, бр. 5/2020 од 22. 1. 2020)

ВОЈСКА, ОДБРАНА

- Закон о изменама и допунама Закона о Војсци Србије („Сл. гласник РС”, бр. 94/2019 од 27. 12. 2019)

- Одлука о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 94/2019 од 27. 12. 2019)

- Одлука о изменама Одлуке о одређивању великих техничких система од значаја за одбрану („Сл. гласник РС”, бр. 94/2019 од 27. 12. 2019)

- Уредба о групацији Одбрамбена индустрија Србије („Сл. гласник РС”, бр. 96/2019 од 31. 12. 2019)

- Уредба о начелима унутрашњег уређења и систематизације формацијских места у Војсци Србије („Сл. гласник РС”, бр. 4/2020 од 20. 1. 2020)

- Уредба о измени Уредбе о групацији Одбрамбена индустрија Србије („Сл. гласник РС”, бр. 4/2020 од 20. 1. 2020)

ОБРАЗОВАЊЕ

- Правилник о остваривању образовно-васпитног рада у гимназији по програму интернационалне матуре (*International Baccalaurate Diploma Programme – IBDP*) („Сл. гласник РС”, бр. 93/2019 од 26. 12. 2019)

Преглед прописа...

- Правилник о начину рада Националне контактне тачке („Сл. гласник РС”, бр. 93/2019 од 26. 12. 2019)
- Уредба о садржини и начину вођења евиденције привредних субјеката који обављају одређену комуналну делатност („Сл. гласник РС”, бр. 94/2019 од 27. 12. 2019)
- Уредба о утврђивању Листе делатности у областима у којима се обављају делатности од општег интереса и у којима се користе информационо-комуникациони системи од посебног значаја („Сл. гласник РС”, бр. 94/2019 од 27. 12. 2019)
- Правилник о изменама Правилника о воћним соковима и одређеним сродним производима намењеним за људску употребу („Сл. гласник РС”, бр. 94/2019 од 27. 12. 2019)
- Правилник о условима за категоризацију радијационих делатности („Сл. гласник РС”, бр. 94/2019 од 27. 12. 2019)
- Правилник о допунама Правилника о ближим условима, мерилима и критеријумима, као и поступку по захтевима лица за утврђивање статуса лица која самостално обављају уметничку или другу делатност у области културе („Сл. гласник РС”, бр. 96/2019 од 31. 12. 2019)
- Одлука о изменама и допунама Одлуке о ближим условима и начину вршења контроле банака и посебне ревизије банке („Сл. гласник РС”, бр. 1/2020 од 10. 1. 2020)
- Правилник о измени и допуни Правилника о условима које мора да испуњава квалификовано средство за креирање електронског потписа односно печата и условима које мора да испуњава именовано тело („Сл. гласник РС”, бр. 3/2020 од 17. 1. 2020)
- Списак српских стандарда из области машина („Сл. гласник РС”, бр. 3/2020 од 17. 1. 2020)
- Одлука о утврђивању Стандардних уговорних клаузула („Сл. гласник РС”, бр. 5/2020 од 22. 1. 2020)

... донетих између два броја

Календар важења правних аката

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

- **Правилник о беспилотним ваздухопловима** („Сл. гласник РС”, бр. 1/2020)
  – примењује се од 15. 2. 2020. године.
- **Правилник о квалитету уситњеног меса, полупроизвода од меса и производа од меса** („Сл. гласник РС”, бр. 50/2019)
  – примењује се од 1. 3. 2020. године.
- **Закон о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана** („Сл. гласник РС”, бр. 86/2019)
  – одредбе члана 5. и члана 10. у делу који се односи на ослобођење од плаћања пореза по основу зараде код послодавца који обавља иновациону делатност примењиваће се од 1. 3. 2020. године.
- **Закон о потврђивању Споразума између Републике Србије и Републике Грчке о социјалном осигурању** („Сл. гласник РС – Међународни уговори”, бр. 9/2018)
  – Споразум ступа на снагу 1. 3. 2020. године.
- **Закон о агенцијском запошљавању** („Сл. гласник РС”, бр. 86/2019)
  – примењује се од 1. 3. 2020. године.

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

- СУДСКО--АДВОКАТСКИ РОКОВНИК
- Lege Artis ПРОПИСИ У ПРАКСИ
- АДВОКАТСКИ РОКОВНИК
- ПОСЛОВНИ САВЕТНИК
- СТРУЧНИ КОМЕНТАРИ
- ЈАВНЕ НАБАВКЕ
- САВЕТОВАЊА

3 ДЕЦЕНИЈЕ

ИНГ-ПРО

3 ДЕЦЕНИЈЕ

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА

Пословни саветник – штампани часопис:
САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

